
**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Destinace cestovního ruchu – lázeňství

Petra Vágnerová

**Bakalářská práce
2009**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra VÁGNEROVÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Destinace cestovního ruchu – lázeňství**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

- 1) Charakteristika cestovního ruchu, jeho rozvoj a dopady
- 2) Geografie cestovního ruchu v ČR
- 3) Význam a proudy lázeňství
- 4) Lázně Bohdaneč
- 5) Vlastní šetření

Závěr

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. ŠTÝRSKÝ, J. Geografie cestovního ruchu Evropy a světa . Hradec Králové: Gaudeamus., 2005. ISBN 80-7041-619-X
2. HRALA, V. Geografie cestovního ruchu. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 1994. ISBN 80-7079-173-x
3. TRNKOVÁ, O., SLÁMOVÁ, D., WICHSOVÁ, M., POSPÍŠIL, F. Území a cestovní ruch. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 1993. ISBN 80-7079-123-3
4. <http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-marketing.php>
5. <http://www.mmr.cz/index.php?show=001027>
6. <http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/lazne.pdf>

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2009

Petra Vágnerová

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat své vedoucí práce RnDr. Šárce Brychtové za cenné rady, náměty a připomínky, které mi ochotně poskytla po dobu zpracování mé bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Léčebných lázní Bohdaneč a. s. za poskytnuté informace.

ANOTACE

Bakalářská práce se věnuje cestovnímu ruchu a lázeňství. Práce se zabývá všeobecným popisem cestovního ruchu jeho významem, rozvojem, ale také dopady. Dále také významem lázeňství, vznikem a vývojem v Evropě a v České republice. Praktická část je zaměřena na Léčebné lázně Bohdaneč a. s., ve kterých bylo provedeno dotazníkové šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

cestovní ruch, lázeňství, Léčebné lázně Bohdaneč a. s., procedury

TITLE

The Destination of Traveling - The Spa

ANNOTATION

The bachelor work is addressed to tourism and spa industry. This work is considering general description of tourism and his meaning, progress, even fallout. Also meaning of spa industry, it's creation and developement in Europe and in Czech Republic. The practical part is specialized on medical spa Bohdanec corporation, in which investigation questionnaire was carried out.

KEYWORDS

Tourism, spa industry, medical spa Bohdanec corporation, procedures

---

Obsah

SEZNAM TABULEK	9
SEZNAM GRAFŮ	9
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	10
ÚVOD	10
1 CHARAKTERISTIKA CESTOVNÍHO RUCHU, JEHO ROZVOJ A DOPADY	12
1.1 CESTOVNÍ RUCH – VYMEZENÍ POJMŮ A TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU	12
1.1.1 VYMEZENÍ POJMU CESTOVNÍ RUCH A ODVĚTVÍ CESTOVNÍHO RUCHU.	12
1.1.2 TYPOLOGIE CESTOVNÍHO RUCHU	13
1.2 SPOLEČENSKÝ A HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM CESTOVNÍHO RUCHU	15
1.3 ROZVOJ A VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU	16
1.3.1 HLAVNÍ PŘEDPOKLADY A PODMÍNKY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	18
1.3.2 DOPADY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	19
1.4 GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU	20
2 CESTOVNÍ RUCH V EVROPĚ	21
2.1 VÝHODY ČLENSKÝCH STÁTŮ EU Z HLEDISKA CESTOVNÍHO RUCHU	21
3 CESTOVNÍ RUCH V ČESKÉ REPUBLICE	22
3.1 SPOLEČENSKÝ A HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	22
3.2 ROZVOJ A VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	23
3.3 PŘEKÁŽKY ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	25
3.4 GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	28
3.5 PRÁVNÍ ÚPRAVA CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE	29
4 LÁZEŇSTVÍ	30
4.1 VÝZNAM LÁZEŇSTVÍ	30
5 LÁZEŇSKÝ CESTOVNÍ RUCH V EVROPĚ	31
5.1 HISTORICKÝ VÝVOJ LÁZEŇSTVÍ V EVROPĚ	31
5.2 EVROPSKÉ LÁZEŇSTVÍ DNES	32
5.3 VÝZNAMNÉ LÁZNĚ V EVROPĚ	34
6 LÁZEŇSKÝ CESTOVNÍ RUCH V ČESKÉ REPUBLICE	35
6.1 HISTORICKÝ VÝVOJ LÁZEŇSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	35
6.2 LÁZEŇSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE DNES	36

6.3	FORMY A ORGANIZACE LÁZEŇSKÉHO POBYTU V ČESKÉ REPUBLICE	37
6.3.1	KOMPLEXNÍ LÁZEŇSKÁ LÉČBA	37
6.3.2	PŘÍSPĚVKOVÁ LÁZEŇSKÁ LÉČBA	38
6.3.3	SAMOPLÁTECKÁ LÁZEŇSKÁ LÉČBA	38
6.4	SLUŽBY LÁZEŇSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	38
6.4.1	ZDRAVOTNĚ LÉČEBNÉ SLUŽBY	38
6.4.2	UBYTOVACÍ SLUŽBY	39
6.4.3	STRAVOVACÍ SLUŽBY	39
6.4.4	SLUŽBY SPOLEČENSKÉ, KULTURNÍ A SPORTOVNÍ	40
6.4.5	DOPLŇKOVÉ SLUŽBY	40
6.5	VÝZNAMNÉ LÁZNĚ V ČESKÉ REPUBLICE	40
6.5.1	KARLOVY VARY	41
6.5.2	MARIÁNSKÉ LÁZNĚ	41
6.5.3	FRANTIŠKOVY LÁZNĚ	41
6.5.4	JÁCHYMOV	42
6.5.5	TEPLICE V ČECHÁCH	42
6.5.6	JÁNSKÉ LÁZNĚ	42
6.5.7	PODĚBRADY	42
6.5.8	TŘEBOŇ	42
6.5.9	JESENÍK	43
6.5.10	LUHAČOVICE	43
6.6	OSTATNÍ LÁZNĚ V ČESKÉ REPUBLICE	43
6.7	PACIENTI A LÁZEŇSKÉ LÉČEBNY	43
7	LÁZNĚ BOHDANEČ	45
7.1	HISTORIE LÉČEBNÝCH LÁZŇÍ	45
7.2	SOUČASNOST LÉČEBNÝCH LÁZŇÍ	47
7.3	POSKYTOVANÉ LÉČEBNÉ PROCEDURY	48
7.3.1	NOVINKY V LÉČEBNÝCH PROCEDURÁCH	49
7.3.2	RELAXAČNÍ A LÉČEBNÉ PROGRAMY	50
7.3.3	INDIKACE PRO LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A. S.	52
7.3.4	KONTRINDIKACE LÁZEŇSKÉ LÉČBY (OPAK PROČ PACIENTI DO LÁZŇÍ NEMOHOU)	52
7.4	POČET NÁSTUPŮ A POČET REALIZOVANÝCH DNŮ V LÉČEBNÝCH LÁZŇÍCH BOHDANEČ	53
7.5	VLASTNÍ ŠETŘENÍ	53
7.5.1	POHLAVÍ KLIENTŮ	55
7.5.2	VĚK KLIENTŮ	55
7.5.3	DOBA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	56
7.5.4	ÚHRADA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	57
7.5.5	VOLBA PRO LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A. S.	58
7.5.6	LÉKAŘSKÁ PÉČE	59
7.5.7	LÉČEBNÉ PROCEDURY	59
7.5.8	ÚROVEŇ STRAVOVÁNÍ	60
7.5.9	ÚROVEŇ UBYTOVÁNÍ	61
7.5.10	MOŽNOST KULTURNÍHO VYŽITÍ	62
7.5.11	ZÁVĚR Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	63
ZÁVĚR		65
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		67
SEZNAM PŘÍLOH		69

Seznam tabulek

TABULKA 1: POČET LÁZEŇSKÝCH HOSTŮ OD ROKU 2000 DO ROKU 2006.....	44
TABULKA 2: POČET LÁZEŇSKÝCH LÉČEBEN V ČR K 31. 12. 2006	44
TABULKA 3: POČET NÁSTUPŮ A POČET REALIZOVANÝCH POBYTOVÝCH DNŮ PODLE INDIKACE	53
TABULKA 4: POHLAVÍ KLIENTŮ.....	55
TABULKA 5: VĚK KLIENTŮ	55
TABULKA 6: DOBA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	56
TABULKA 7: ÚHRADA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	57
TABULKA 8: VOLBA PRO LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A. S.	58
TABULKA 9: LÉKAŘSKÁ PROHLÍDKA	59
TABULKA 10: KVALITA LÉČEBNÝCH PROCEDUR:	60
TABULKA 11: ÚROVEŇ STRAVOVÁNÍ	61
TABULKA 12: KVALITA UBYTOVÁNÍ	61
TABULKA 13: KULTURNÍ VYŽITÍ	62

Seznam grafů

GRAF 1: POHLAVÍ KLIENTŮ.....	55
GRAF 2: VĚK KLIENTŮ.....	56
GRAF 3: DOBA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	56
GRAF 4: ÚHRADA LÁZEŇSKÉHO POBYTU	57
GRAF 5: VOLBA PRO LÉČEBNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ A. S.	58
GRAF 6: LÉKAŘSKÁ PROHLÍDKA	59
GRAF 7: KVALITA LÉČEBNÝCH PROCEDUR	60
GRAF 8: ÚROVEŇ STRAVOVÁNÍ.....	61
GRAF 9: KVALITA UBYTOVÁNÍ	62
GRAF 10: KULTURNÍ VYŽITÍ	63

Seznam použitých zkratek

CO₂	oxid uhličitý
ČR	Čeká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
HUZ	hromadná ubytovací zařízení
LTV	léčebný tělocvik
MHD	městská hromadná doprava
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome
TEP	stavy po ortopedických operacích s použitím náhrady kloubní
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
WC	Water Closet
WTO	World Trade Organization
WTTC	World Travel & Tourism Council
a. s.	akciová společnost

Úvod

Cestovní ruch a lázeňství je pojem, který představuje nespočet možností pro světovou i tuzemskou populaci. I když se to nezdá, od cestovního ruchu a lázeňství se odvíjejí další odvětví, která jsou na nich závislá a to např. doprava, stravování, kultura. Pro dnešní populaci je cestovní ruch nedílnou součástí jejich životů. Toto téma jsem si vybrala, protože cestovní ruch a lázeňství je mi blízké a také proto že jsem v minulých letech lázně pravidelně navštěvovala.

Cestovní ruch a lázeňský cestovní ruch je rozšířený po celém světě. První zmínky o cestovním ruchu jsou známy už z dob renesance, kde lidé chtěli začít poznávat cizí kraje a také země. O výrazném a hromadném rozvoji cestovního ruchu se hovoří až v 19. století a to především ve vyspělých zemích světa, kde byl uskutečněn první kolektivní zájezd po železnici.

Historie lázeňství a lázeňského cestovního ruchu sahá až do starověkého Říma, Řecka, Egypta, ale také do Arabských zemí. Zmínka o prvních veřejných lázních je ze 4 století n. l., kde se využívaly léčebné prameny. Vznik lázeňství bylo různorodé a určité nebylo v každé zemi stejné. Záleželo hodně na přírodních zdrojích, ekonomické situaci, zvycích ale také zájmu lidí o lázeňství a všim s tím spojené.

V České republice je cestovní ruch významnou součástí ekonomiky. O rozvoji cestovního ruchu u nás se mluví až od druhé světové války, ale to i v jiných státech Evropy. Do roku 1989 se cestovní ruch v České republice vyvíjel odlišně než v nesocialistických státech Evropy. Po roce 1989 se cestovní ruch začíná ubírat jiným směrem, který by měl být podobný vyspělým státům západní Evropy tehdejší doby.

České lázeňství získalo a má vážnost i věhlas v celé Evropě. V 18. a 19. století dochází ke vzniku dnešních lázní. Před druhou světovou válkou zažívá české lázeňství největší rozmach a rozkvět. V dnešní době existuje kolem 30 – ti lázeňských měst a obcí v ČR, která nabízí nespočet léčebných a relaxačních programů pro klienty s různými zdravotními problémy. České lázeňství využívá léčebné přírodní zdroje.

Tato práce je rozdělena do sedmi kapitol týkajících se cestovního ruchu a lázeňství.

V první kapitole je vymezen všeobecný cestovní ruch, jeho společenský a hospodářský význam. Tato část se také zabývá rozvojem a geografii cestovního ruchu.

Druhá a třetí kapitola se týká cestovního ruchu v Evropě a České republice, kde je také začleněn rozvoj, ale také dopady a právní úprava cestovního ruchu u nás.

Čtvrtá, pátá a šestá kapitola je zaměřena na lázeňství, na jeho význam, vznik, současnost, na významná lázeňská místa jak v Evropě tak v České republice.

Poslední sedmá kapitola se věnuje Léčebným lázním Bohdaneč a. s., které se specializují na léčbu pohybového ustrojí člověka.

Cílem této práce je popsat vývoj, rozvoj a současnost cestovního ruchu a lázeňství a to jak v Evropě, tak v České republice. Je orientována na klienty Léčebných lázní Bohdaneč a. s., kteří se zúčastní dotazníkového šetření, týkajícího se pobytu, služeb a spokojenosti.

---

1 Charakteristika cestovního ruchu, jeho rozvoj a dopady

1.1 Cestovní ruch – vymezení pojmů a typologie cestovního ruchu

1.1.1 Vymezení pojmu cestovní ruch a odvětví cestovního ruchu.

Pro vymezení pojmu „cestovní ruch“ resp. „odvětví cestovního ruchu“ existuje řada definic. Za jednu z nejdůležitějších definic pojmu „cestovní ruch“ lze považovat definici WTO (Světová obchodní organizace), která charakterizuje cestovní ruch jako „činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu v místech mimo místa jejich obvyklého pobytu po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a jinými účely“.¹

Odvětví nebo též průmysl cestovního ruchu lze chápat jako souhrn veškerých aktivit souvisejících s naplněním této definice. Žádná univerzální, všeobecně přijatá definice odvětví (průmyslu) cestovního ruchu neexistuje. Někteří zahraniční autoři učebnic (*např. A. M. Morrison, USA*) užívají definice, která charakterizuje cestovní ruch jako „součást odvětví pohostinských služeb, přičemž odvětví pohostinství je zde charakterizováno jako souhrn ubytovacích služeb, stravovacích služeb a cestovního ruchu“.² Je zřejmé, že takto vymezené pojetí a chápání odvětví cestovního ruchu není v evropských poměrech zcela běžné a v praxi používané. Další definice cestovního ruchu, se kterou se můžeme setkat je: „Dle užšího vymezení zahrnuje cestovní ruch aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem. Rozšířené pojetí cestovního ruchu vychází z vnímání cestovního ruchu jako komplexního procesu, který zasahuje nejen jeho účastníky, ale také poskytovatele služeb, destinace, v nichž je cestovní ruch realizován a tranzitní destinace“.³ Doporučuje se proto užívat vymezení odvětví cestovního ruchu v širším slova smyslu, tj. jako souhrn aktivit charakteru služeb stravovacích, ubytovacích, dopravních, informačních, směnářských, služeb cestovních kanceláří, kulturně-rekreačních, rekreačně-zábavných a dalších aktivit s těmito službami souvisejících.

---

¹ WTO – Světová obchodní organizace

² Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 12

³ [http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKBFB10090](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKBFB10090)

Vymezení odvětví cestovního ruchu úzce souvisí se statistickým sledováním přínosu odvětví cestovního ruchu. Není náhodou, že výše uvedená definice cestovního ruchu WTO je součástí nominálu WTO pro statistiku cestovního ruchu, nominálu, který vznikl v roce 1995 na základě doporučení Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu v Ottawě v roce 1991.

1.1.2 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch lze podle různých kritérií rozlišovat na jednotlivé druhy a formy. Druhy cestovního ruchu rozlišujeme podle několika kritérií:

1. Členění cestovního ruchu podle místa jeho realizace

- Domácí cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s účastí občanů dané země na cestovním ruchu v rámci jejího území.
- Zahraniční cestovní ruch – rozumíme jím souhrn aktivit spojených s příjezdem občanů ze zahraničí do dané země nebo občanů ze zahraničí danou zemí projíždějících a aktivit spojených s výjezdy občanů dané země do zahraničí.
- Vnitrostátní cestovní ruch – rozumíme jím souhrn aktivit spojených s domácím a příjezdovým cestovním ruchem.
- Národní cestovní ruch – rozumíme jím veškerý cestovní ruch ve světě spojený s překročením hranic států.

2. Členění cestovního ruchu podle vztahu k platební bilanci státu

- Příjezdový cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s příjezdem zahraničních osob do dané země; z pohledu platební bilance znamená příjezdový cestovní ruch přínos, je proto též nazýván aktivním cestovním ruchem.
- Tranzitní cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s tranzitem zahraničních osob přes danou zemi; z pohledu platební bilance znamená tranzitní cestovní ruch přínos, a je proto součástí aktivního cestovního ruchu.
- Výjezdový cestovní ruch – rozumíme jím aktivity spojené s výjezdem občanů dané země do zahraničí; z pohledu platební bilance je výjezdový cestovní ruch spojen s vývozem devizových prostředků, čímž působí na platební bilanci pasivně, je proto též nazýván pasivním cestovním ruchem.

---

3. Členění cestovního ruchu podle délky trvání

- Krátkodobý cestovní ruch – rozumíme jím krátkodobé pobyty do 3 dnů zahrnující 2 přenocování.
- Dlouhodobý cestovní ruch – rozumíme jím pobyty delší než 3 dny.

4. Členění cestovního ruchu podle způsobu zabezpečení jeho průběhu

- Organizovaný cestovní ruch – účast je zajišťována prostřednictvím cestovní kanceláře nebo jiného zprostředkovatele.
- Neorganizovaný cestovní ruch – účast si zajišťuje sám účastník, resp. účastníci.

5. Členění cestovního ruchu podle způsobu účasti a formy úhrady nákladů účasti

- Volný cestovní ruch (*komerční*) – účastník si hradí účast sám, přičemž jeho účast není ničím podmíněná.
- Vázaný cestovní ruch (*nekomerční*) – účastník hradí pouze část nákladů spojených s účastí (*zbývající část hradí např. zaměstnavatel, zdravotní pojišťovna apod.*), přičemž tato účast je podmíněna splněním určité podmínky (např. zdravotní pojištění, členství v odborech apod.)

Podle zaměření aktivit cestovního ruchu rozlišujeme různé formy cestovního ruchu. Tyto formy, při jejichž rozlišení je vždy zdůrazněn určitý prvek (*např. záliby účastníka, motiv účasti, věk účastníka, způsob dopravy apod.*), vycházejí ze zaměření se na uspokojení určitých konkrétních potřeb.

Rozlišujeme zejména následující formy cestovního ruchu:

- *Rekreační forma cestovního ruchu* – jedná se o primární formu cestovního ruchu, která je spojena s obnovou duševních a fyzických sil člověka; tato forma je dominantní např. v případě výjezdového cestovního ruchu českých občanů do zahraničí.
- *Kulturně-poznávací forma cestovního ruchu* – tato forma je často spojena s rekreační formou; jejím cílem je návštěva historických objektů a kulturních akcí; má značný význam pro úroveň vzdělanosti osob; v případě příjezdového cestovního ruchu do České republiky sehrává tato forma dominantní roli.
- *Lázeňsko-léčebná forma cestovního ruchu* – jedná se o rekreační a léčebné pobyty v lázních; v případě České republiky má tato forma cestovního ruchu velký význam jak pro domácí, tak pro příjezdový cestovní ruch, neboť nabídka českého lázeňství je spolu s nabídkou historických památek hlavní atraktivitou českého cestovního ruchu.

-
- *Sportovně-rekreační forma cestovního ruchu* – jedná se o sportovně zaměřené pobyty (*vodní sporty, cykloturistika, lyžování, pěší turistika, vysokohorská turistika apod.*); Česká republika má mimo jiné vynikající předpoklady pro pěší turistiku, neboť má jedny z nejkvalitnějších značených a udržovaných turistických cest v Evropě.
  - *Formy cestovního ruchu spojené s profesními motivy* – jedná se například o kongresovou turistiku, aktivity spojené s účastí na veletrzích a výstavách, obchodní cesty a intenzivní turistiku (*motivační cesty pracovních kolektivů*)
  - *Seniorská forma cestovního ruchu* – tato forma zaznamenává ve světě značnou dynamiku, senioři patří mezi vyhledávanou turistickou klientelu.
  - *Mládežnická forma cestovního ruchu* – tato klientela je zajímavá zejména s ohledem na perspektivu pozdějších opakovaných cest.
  - *Venkovská turistika, resp. Agroturistika a ekoturistika* – v technických vyspělých společnostech nabývají tyto formy na významu především s ohledem na svoji ekologickou a regenerační funkci pro člověka.
  - *Další formy cestovního ruchu* – např. náboženská turistika, lovecká turistika, dobrodružná turistika, nákupní turistika.

1.2 Společenský a hospodářský význam cestovního ruchu

Cestovní ruch je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje zejména dopravu, turistická zařízení poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu, resp. další služby cestovního ruchu. Toto odvětví patří mezi nejvýznamnější součásti národních i světové ekonomiky. Podle údajů Světové obchodní organizace (*WTO*) a Světové rady pro cestování a cestovní ruch (*WTTC*) je cestovní ruch největším zaměstnavatelem na světě. V roce 1998 celosvětové příjmy z cestovního ruchu byly stejně tak velké jako příjmy z automobilového průmyslu (*cca více než 500 mld. USD*). Příjmy z turistiky tak činily téměř 8% z celosvětového vývozu zboží a služeb. Za tato dvě vedoucí obchodní odvětví se řadí obchod s ropou a ropnými produkty poté obchod s potravinami. Podle odhadů *WTO* se cestovní ruch podílí na tvorbě HDP ve světě více než 10%, v zemích EU více než 13%. V odvětví cestovního ruchu je zaměstnáno více než 10% aktivního obyvatelstva světa, přičemž se počítá s jeho dalším dynamickým rozvojem. Předpokládá se, že do roku 2020 vytvoří cestovní ruch v Evropě pracovní příležitosti pro dalších 2 – 3 milionů lidí. V důsledku svého vlivu na tvorbu HDP,

---

devizové a daňové přínosy a tvorbu pracovních příležitostí, je jeho další rozvoj v zájmu každého státu.

Význam cestovního ruchu je dán rovněž tím, že druhotně ovlivňuje pozitivně řadu dalších odvětví a sektorů, jako jsou zejména doprava, obchod, stavebnictví, bankovníctví, telekomunikace, kultura, sport. Souhrnné ekonomické vyčíslení přínosů a výsledků cestovního ruchu je vyjadřováno v tzv. satelitním účtu, který ukazuje na propojenost a vliv cestovního ruchu na více než 20 odvětví. V neposlední řadě hraje cestovní ruch pozitivní roli i v revitalizaci hospodářsky slabých nebo strukturálně postižených regionů. Multiplikační efekt cestovního ruchu umožňuje zachovávat, resp. vytvářet nové pracovní příležitosti a finanční zdroje pro rozvoj takových regionů. Tento regionální rozměr cestovního ruchu je současně i stabilizačním faktorem nejen ve vztahu k místnímu obyvatelstvu, ale i ve vztahu k sociálně-kulturnímu zázemí, které cestovní ruch zprostředkovává pro návštěvníky a turisty, a tak zároveň posiluje místní identitu z hlediska hrdosti na regionální tradice a kulturní specifika.

V odvětví cestovního ruchu působí jak soukromý tak veřejný sektor. Spolupráce obou těchto sektorů je nezbytnou podmínkou dalšího rozvoje cestovního ruchu. Systémově koncipovaný rozvoj cestovního ruchu znamená nejen hospodářský přínos pro ekonomiku země, ale má i další pozitivní zhodnocení v podobě ochrany životního prostředí, zachování původních tradic a kultury národů a je zároveň důležitým faktorem rozvoje mezilidských vztahů.

1.3 Rozvoj a vývoj cestovního ruchu

Mezi hlavní příčiny vzniku cestovního ruchu můžeme řadit touhu po vzdělání, po poznání cizích krajů a zemí, zvyklostí lidí, potřebu navazování kontaktů, výměnu informací v dnešní době zejména potřebu regenerace fyzických a duševních sil. V různých obdobích vývoje cestovního ruchu nabývaly tyto příčiny různého významu. Pro rozvoj cestovního ruchu nejsou důležité příčiny jeho vzniku, ale také předpoklady pro jeho vznik a rozvoj.

Odvětví cestovního ruchu se stává stále významnějším oborem z hlediska podílu na hrubém domácím produktu, ale zejména proto, že je impulzem pro zvýšenou aktivitu regionů, měst a obcí. Turismus totiž může přinést oživení do míst, která prošla strukturálními změnami, může přinést nové pracovní příležitosti a celkový rozvoj.

Je známo, že je vývoj a rozvoj cestovního ruchu úzce spojen s informacemi. S obtížemi můžeme čekat příliv turistů, nebudou-li mít potřebné znalosti o jednotlivých

---

destinacích jejich nabídky. Rozhodující část návštěvníků dnes hledá prvotní poznatky prostřednictvím internetu.

První náznaky cestovního ruchu (*neorganizovaného*) lze najít už v období renesance, kdy jednotlivci podnikali především cesty za poznáním co cizích krajů. K těmto cestám se později přidávají i cesty za vzděláním a ještě později za rekreací a léčením, ale také za kulturou. Z toho vyplývá, že toto cestování bylo výsadou bohatých vrstev společnosti. K rozvoji cestovního ruchu v novodobém pojetí dochází ve 2. polovině 19. století a zejména pak ve století dvacátém. Za zakladatele skutečného moderního cestovního ruchu je považován Angličan Thomas Cook, který roku 1841 zorganizoval první hromadný zájezd po železnici. K hromadnému rozvoji organizovaného cestovního ruchu dochází až ve 20. století.

V období do 1. světové války se masovější cestovní ruch rozšiřuje zejména v hospodářsky vyspělých zemích a týká se především majetnějších vrstev. V období mezi dvěma světovými válkami pokračuje jeho rozvoj zejména v souvislosti s rozvojem jeho materiálně-technické základny. Také se v tomto období zvyšuje i podíl účastníků z méně majetnějších vrstev obyvatelstva.

Po 2. světové válce dochází v padesátých letech ke skutečně masovému rozvoji cestovního ruchu. Rozvíjejí se nové formy turistiky, objevují se nové turistické destinace. Cestovní ruch je ovlivňován také rozdělením světa na socialistický a kapitalistický blok. Turistická výměna mezi těmito dvěma bloky je omezená, zahraniční cestovní ruch se rozvíjí především v rámci těchto dvou bloků. Masový rozvoj turistiky je krátkodobě několikrát dočasně přerušován některými negativními událostmi. Naproti tomu zaznamenává pozitivní faktory rozvoje, jako jsou ekoturistika, ekoagroturistika, venkovská turistika, sociální turistika, turistika seniorů. Při rozvoji materiálně-technické základny cestovního ruchu je stále více respektován aspekt udržitelného rozvoje turistiky.⁴

Na aktivitách spojených s cestovním ruchem se každoročně podílí větší část světové populace a cestovní ruch se pro většinu zemí stal jedním z nejdynamičtějších a nejrychleji rostoucích sektorů ekonomiky. V posledním půlstoletí cestovní ruch rychle rostl. Kromě silného všeobecného růstu je vývoj moderního cestovního ruchu také charakterizován postupujícím geografickým rozšiřováním. Mnoho zemí bylo úspěšných ve zvýšeném počtu turistů, ale také tím, že cestovní ruch se stal zdrojem bohatství. Prosadilo se výrazné rozšíření

---

⁴ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 15 - 24

---

turistických destinací, zejména se silně prosadily nové destinace v Asii, v Severní Africe a Latinské Americe a v Karibské oblasti.⁵

1.3.1 Hlavní předpoklady a podmínky rozvoje cestovního ruchu

Cestovní ruch se v poslední čtvrtině dvacátého století prosadil jako nejvýraznější společenský, kulturní a ekonomický jev. Na cestování a aktivitách spojených s cestovním ruchem se každoročně podílí značná část populace. Cestování lidí za poznáním, za rekreací, za sportem a kulturou. Lidé ale také cestují z náboženských, pracovních a obchodních důvodů. Cestování se stalo neodmyslitelnou součástí života lidí a také současného životního stylu. Hlavními předpoklady rozvoje je:

- *Přírodní předpoklady:* Přírodní předpoklady jsou dány především charakterem terénu (*roviny, vrchoviny, hory, stepi, pouště atd.*), klimatickými podmínkami, vodními toky a vodními plochami (*moře, jezera, rybníky, vodopády*), přírodními zdroji (*např. léčivé prameny*), přírodními zvláštnostmi (*např. přírodní rezervace, propasti, činné sopky apod.*).
- *Kulturně-historické předpoklady:* Kulturně-historické předpoklady jsou dány především architektonickými památkami (*např. hrady, zámky, památkové rezervace, církevní stavby, památky, významné průmyslové stavby, skanzeny apod.*), lidovými tradicemi a uměním, kulturními akcemi a existencí významných míst.
- *Sociálně-ekonomické předpoklady:* K ekonomickým předpokladům řadíme především celkovou úroveň ekonomiky státu, vyjádřenou zejména výší HDP, složením platební bilance, dosaženým stupněm životní úrovně, výší disponibilních příjmů obyvatelstva, fondem volného času obyvatelstva, úrovní nabídky zboží a služeb na trhu apod. Ekonomické předpoklady velmi úzce souvisejí s materiálně-technickými předpoklady cestovního ruchu
- *Materiálně-technické předpoklady:* K materiálně-technickým předpokladům patří především úroveň sítě ubytovacích, dopravních, stravovacích, maloobchodních, sportovně-rekreačních, kulturních a dalších zařízení sloužící cestovnímu ruchu.
- *Politické předpoklady:* Politickými předpoklady rozumíme politickou stabilitu, resp. nestabilitu zemí. Aktuální situace je vytvářena především existencí či neexistencí násilí, teroru, války, převratů a systémem vlád politických stran. Součástí politických

---

⁵ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna., 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 24

---

předpokladů je i vnitřní situace z hlediska bezpečnosti turistů, např. ochrana před krádežemi a násilím.

- *Ekologické předpoklady:* Ekologické předpoklady zahrnují především příznivé přírodní prostředí, jako jsou čistota ovzduší, vod, potravin. K ekologickým předpokladům lze přiřadit i existenci, resp. neexistenci radioaktivního nebezpečí. Rozvoj cestovního ruchu velmi úzce souvisí s ekologickou čistotou krajiny.
- *Personální předpoklady:* Personálními předpoklady rozumíme úroveň profesionality pracovníků v odvětví cestovního ruchu. Nejedná se pouze o kvalitu pracovníků v provozních zařízeních cestovního ruchu, jako jsou například ubytovací a stravovací zařízení, dopravní, kulturní, informační a jiná zařízení, ale též o profesionalitu pracovníků v řídicích složkách firem, orgánů a organizací cestovního ruchu. S ohledem na charakter odvětví cestovního ruchu, pro který je typický značný význam lidského faktoru, je nezbytným předpokladem rozvoje cestovního ruchu v zemi kvalitní systém vzdělávání.
- *Administrativní předpoklady:* Administrativní předpoklady se týkají zejména zahraničního cestovního ruchu a výjezdových a vstupních formalit. Jedná se hlavně o vízové, celní, pasové a směnářské předpisy.
- *Demografické předpoklady:* Demografické předpoklady zahrnují vše, co se týká obyvatelstva. Jedná se především o mentalitu, zvyky, vzdělanost, věkové složení, porodnost, úmrtnost, charakter osídlení a další skutečnosti.⁶

1.3.2 Dopady rozvoje cestovního ruchu

Při úvahách o rozvoji cestovního ruchu, který je založen na využívání přírodních a materiálních předpokladů území je nezbytné se také zamýšlet nad dopady, které tento rozvoj způsobí a které se zákonitě projeví jak v oblasti ekonomické, sociální, kulturní, ale také ve vztahu k životnímu prostředí. Řádně usměrňovaný a řízený rozvoj cestovního ruchu může maximalizovat výhody, které z toho vyplývají, ale také minimalizovat případné negativní dopady činnosti lidí v daném regionu.

- *Ekonomické dopady:* Produkt cestovního ruchu nelze vyrábět na sklad, protože jde většinou o poskytování služeb místně a časově vázaných na bezprostřední spotřebu. Cestovní ruch se také vyznačuje výraznou sezónností, která negativně ovlivňuje intenzitu poskytování služeb v jednotlivých obdobích a může způsobit také nedostatky v jejich

---

⁶ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 20-238-6275-8, str. 25 - 27

---

kvalitě. Je zde také důležitá cenová a příjmová elasticita, která při sebemenší změně způsobí rozdíly v cenách nebo příjmech turistů.

- *Sociální dopady*: Mimo ekonomických dopadů má také rozvoj cestovního ruchu vliv na sociální oblast. Jsou identifikovány především jako vlivy, které způsobuje interakce mezi hostiteli a návštěvníky.
- *Kulturní dopady*: Kultura se vyvíjí a mění přirozeně tak, jak se domácí kultura přizpůsobuje změnám ve světě.⁷

1.4 Geografie cestovního ruchu

Cestovní ruch je druh služby, která má stoupající ekonomický a kultivační význam. Tento druh služby musí mít své zcela speciální předpoklady. Jedním z nejnütnějších je vřbec území, kde se může cestovní ruch odehrávat. Charakterizovat a hodnotit možnosti jistých územních celků pro rozvoj cestovního ruchu je právě úkolem pro geografii cestovního ruchu.

Geografie cestovního ruchu vyhodnocuje stimulační faktory objektivního i subjektivního rázu. (Objektivní: politickou realitu, ekonomické a demografické předpoklady, kvalitu životního prostředí, ekonomickou aktivitu. Subjektivní: kulturní úroveň obyvatel, propagace, reklama, psychologické faktory, módnost oblasti). Dále geografie cestovního ruchu vyhodnocuje a popisuje lokalizační podmínky, které rozhodují o funkčním využití určité oblasti z hlediska přírodních možností i z hlediska kulturně-historických a společenských atraktivit. Vyhodnocení lokalizačních a stimulačních faktorů musí být doplněno charakteristikou realizačních podmínek.

Geografie cestovního ruchu analyzuje vliv cestovního ruchu na ekonomickou strukturu a vývoj příslušné oblasti. Cestovní ruch má jistě vliv na rozšiřování i útlum jistých oborů hospodářské činnosti. Dále také geografie cestovního ruchu hodnotí, zda je cestovní ruch profilujícím nebo doplňkovým oborem hospodářství. Geografie cestovního ruchu může vyhodnocovat cestovní ruch jako specifickou formu migrace, která má příslušné územní, populační i hospodářské důsledky.⁸

---

⁷ Trnková, O., Slámová, D., Wichsová, M., Pospíšil, F. Území a cestovní ruch. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 1993, ISBN 80-7079-123-3, str. 7 - 14

⁸ Štyrský, J. Geografie cestovního ruchu Evropy a světa. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005, ISBN 80-7041-619-X, str. 54

---

2 Cestovní ruch v Evropě

Evropa je malý světadíl a v roce 2000 měla 729 mil. obyvatel. Mluví se zde 209 různými jazyky ze 6 jazykových rodin. Historicky a kulturně měla Evropa veliký vliv na světovou civilizaci a běh světových dějin. Proto není divu, že sem přijíždějí turisté ze všech částí světa. Evropané jsou také velcí cestovatelé a rádi poznávají krásy okolních států.

Zvláště velký význam má cestovní ruch v tom, že nabízí pracovní příležitosti mladým lidem, kterých v tomto odvětví pracuje dvakrát více než v ostatních odvětvích ekonomiky. Růst zaměstnanosti v cestovním ruchu byl v posledních letech o mnohem vyšší než ve zbytku ekonomiky.

Podle světové obchodní organizace WTO dosáhl v roce 2007 počet mezinárodních příjezdů 898 milionů, což znamená nárůst o 52 milionů příjezdů oproti předchozímu roku. Vysoký nárůst mezinárodních příjezdů nezastavily ani některé faktory, které by mohly negativně působit na cestovní ruch, například rostoucí cena ropy, výkyvy devizových kurzů a oslabování dolaru.

Evropa má ve světě absolutní dominanci jako nejnavštěvovanější světadíl. Z evropských zemí zaznamenalo za poslední rok největší přírůstek Turecko (18%), Řecko (12%) a Portugalsko (10%).

Cestovní ruch se mění v souvislosti s vývojem společnosti. Typy dovolených, o které byl dříve velký zájem, mohou postupně upadat. Proto je pro cestovní kanceláře a další organizace cestovního ruchu důležité sledovat tyto trendy a přizpůsobit se jim.⁹

2.1 Výhody členských států EU z hlediska cestovního ruchu

- Volný pohyb osob – pokud chce občan EU strávit méně než 90 dnů jiné členské zemi, nemusí svůj pobyt nikde hlásit. Při delším pobytu je nutné požádat o povolení k pobytu cizineckou policií.
- K cestování v rámci EU potřebuje občan EU jen identifikační kartu popř. pas. V rámci EU nemusí turista zdůvodňovat svůj pobyt v jiné zemi, nemusí prokazovat hotovost nutnou k pokrytí nákladů během pobytu.
- Možnost převážení jakéhokoliv množství peněz – volný pohyb kapitálu.

---

⁹ Bc. Pechová, I. Diplomová práce: Analýza a potenciální rozvoj lázeňské destinace na příkladu vybraného města. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, str. 14 - 16

-
- V rámci EU odpadají turistům celní kontroly, protože se pohybují v rámci vnitřního trhu. Cestující letadly obdrží na zavazadlo zelený přívěšek, který celní orgány upozorní, že dané zavazadlo nepodléhá celní kontrole.
  - Národní řidičská oprávnění jsou platná na celém území unie. Odpadá nutnost vlastnit mezinárodní řidičská oprávnění.
  - Růst kvality služeb, především ubytování a stravování.
  - Zdravotní pojištění občana členské země, které si platí ve své domácí zemi je platné na celém území EU. Při cestování v rámci EU odpadají náklady na cestovní pojištění a zároveň i nutnost si před cestou pojištění obstarat.¹⁰

3 Cestovní ruch v České republice

Česká republika je z hlediska cestovního ruchu velice bohatou zemí na kulturní památky a přírodní krásy. Ze všech koutů světa se do ČR sjíždějí turisté, kteří tyto krásy a památky chtějí poznat. Česká republika, nejmladší z rodiny států vstupujících v roce 2004 do Evropské unie, vznikla v roce 1993 rozdělením Československé federativní republiky. Přestože se svou rozlohou 78 864 km² řadí mezi malé státy, co do množství přírodních krás a dochovaných kulturních památek patří bez nadsázky mezi světové velmoci. Z hlediska geografického je Česká republika (10 300 000 obyvatel) a její historická území (Čechy, Morava a Slezsko) rozdělena do čtrnácti územněsprávních celků řízených krajskými samosprávami.¹¹

3.1 Společenský a hospodářský význam cestovního ruchu v České republice

Přestože cestovní ruch byl a je významnou součástí ekonomiky České republiky, je nutno říci, že až do roku 1996 se vláda výraznější finanční podporou rozvoje cestovního ruchu nezabývala. Rozvoj odvětví vyjadřovaný dynamickým růstem návštěvnosti a devizových příjmů ze zahraničního cestovního ruchu byl považován za samozřejmý projev liberalizace ekonomiky a projev trvalého zájmu zahraničních návštěvníků a turistů o Českou republiku. Dynamický rozvoj cestovního ruchu čerpal sílu jednak z přirozených turistických atraktivit

---

¹⁰ <http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clenstvi.pdf>

¹¹ <http://www.turistickyruh.cz/KARTY/1xD.htm>

České republiky, jednak ze specifické situace, kdy došlo po pádu „železné opony“ k otevření východoevropských hranic pro světovou turistickou veřejnost. Předmět zájmu zahraničních návštěvníků a turistů nebyla ani tak kvalita poskytovaných služeb, úroveň infrastruktury apod., ale objevování nové nepoznané turistické destinace. Účast státu se v první polovině 90. let postupně zeslabovala, což se projevilo např. v nadměrné liberalizaci živnostenského podnikání v cestovním ruchu a v omezené míře financování podpory rozvoje cestovního ruchu. Byl opomíjen význam odvětví pro ekonomické oživení problémových oblastí s vysokou nezaměstnaností, ve kterých mohl rozvoj cestovního ruchu sehrát ještě aktivnější úlohu, pokud by stát a obce koordinovaly a podporovaly výstavbu potřebné infrastruktury a přípravu nových moderních produktů cestovního ruchu.¹²

3.2 Rozvoj a vývoj cestovního ruchu v České republice

Cestovní ruch se v Českých zemích vyvíjel až do 2. světové války stejně jako v ostatních zemích Evropy. V období mezi dvěma světovými válkami patřila Česká republika k vyspělým evropským zemím, která investovala i do rozvoje cestovního ruchu, mimo jiné do rozvoje lázeňství. Dlouhodobější výjezdový cestovní ruch českých občanů se týkal převážně majetnějších vrstev. Méně majetné vrstvy a středně situované vrstvy se věnovaly spíše domácímu cestovnímu ruchu, resp. krátkodobému turismu. Mládež začíná v té době vyhledávat tramping, který později v dobách socialistického Československa částečně přerostl v chalupaření. Po roce 1948 se až do roku 1989 cestovní ruch vyvíjel z hlediska některých aspektů odlišně, než tomu bylo v nesocialistických evropských zemích. Na jedné straně určitý růst životní úrovně, včetně nárůstu fondu volného času, vedl ke zvýšení poptávky po turistických službách, na straně druhé tato poptávka nemohla být uspokojena, a to zejména pokud jde o nabídku výjezdové turistiky. V rámci organizovaného cestovního ruchu byla nabídka značně omezená, a to i pokud šlo o nabídku cest do socialistických zemí a zejména pak pokud šlo o nabídku cest do nesocialistických destinací. V rámci neorganizovaného výjezdového cestovního ruchu se jednalo o malý objem turistiky. Rozvíjí se domácí cestovní ruch, zejména formou organizovaného a vázaného cestovního ruchu a formou chataření a chalupaření, jehož rozvoj nemá v ostatních zemích obdoby.

Po roce 1989 nastává boom cestovního ruchu jak v oblasti příjezdového, tak v oblasti výjezdového cestovního ruchu. Příčiny tohoto stavu jsou:

---

¹² Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 20

-
- Otevření hranic, odstranění administrativních překážek pro výjezdy a příjezdy.
  - Zvědavost zahraničních návštěvníků na postkomunistickou zemi s určitými turistickými atraktivitami.
  - Zájem našich občanů navštívit kapitalistické země.¹³

Česká republika má také výhodnou geografickou polohu, snadnou dostupnost, přírodními krásami, historickými památkami, existencí léčebných zdrojů důležitých pro rozvoj lázeňství a dalšími atraktivitami, které jsou příznivé pro rozvoj cestovního ruchu. V průběhu posledního desetiletí se množství zahraničních návštěvníků České republiky téměř ztrojnásobilo.

Za rok 2007 navštívilo hromadná ubytovací zařízení (HUZ) České republiky 12 960 921 hostů, z čehož 6 679 704 bylo cizinců. Oproti stejnému období předchozího roku se zvýšil počet hostů celkem o 1,9 %, počet ubytovaných cizinců se zvýšil o 3,8 %. Zahraniční turisté v tomto období v České republice strávili průměrně 4,1 dne. Nejvíce turistů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních do ČR přijíždějí z Německa, přičemž tito turisté v ČR stráví průměrně 4,6 dne.¹⁴

Mezi perspektivní oblasti pro rozvoj cestovního ruchu v České republice na základě provedených analýz předpokladů a možnosti uplatnění České republiky na mezinárodním trhu především patří:

- Kulturní a poznávací cestovní ruch
- Lázeňský cestovní ruch
- Kongresový a intenzivní (*motivační*) cestovní ruch, kombinace služebních cest a rekreace či turistických pobytů
- Venkovský cestovní ruch a agroturismus
- Cykloturistika
- Pěší turistika
- Tematicky zaměřený cestovní ruch (*sklářství, výroba porcelánu, historická řemesla, pivovarnictví, vinařství aj.*).

---

¹³ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 30-31

¹⁴

http://www.mmr.cz/uploads/TISKOVE_ZPRAVY/TZ_2008/080529_TZ_Tiskova_informace_aktualni_statistika_o_CR.pdf

---

Rok 2002 byl pro cestovní ruch České republiky špatný, protože přijelo méně turistů. Vinu na tom měly jednak letní katastrofální povodně a dozvuky záříjových teroristických útoků v New Yorku, které ochromily cestování po celém světě. I když rok 2003 byl lepší existovala celá řada důvodů, proč se cestovní ruch ještě více nezvýšil. Nejprve se lidé zdráhali jezdit daleko od domova kvůli válce v Iráku a obavám z bezpečnosti, později zase brzdil cestování strach z onemocnění akutního respiračního syndromu (*SARS*), které vypuklo v Asii.

Se vstupem České republiky do EU se předkládá, že dojde ke zjednodušení a rozšíření cestovního ruchu a podle odhadů vývoje cestovního ruchu to přivede více než dva miliony nových turistů a s nimi i 50 miliard korun, které v tuzemsku utratí. V oblasti výjezdového cestovního ruchu došlo k největšímu rozvoji v letech 1994 a 1996, kdy poznávací cesty i lukrativnější pobytové zájezdy zprostředkované cestovními kancelářemi začaly nahrazovat dříve běžné jednodenní výjezdy do sousedních států. Zavedením směnitelnosti koruny byl zrušen limit na nákup devizových prostředků pro individuální turisty, což se projevilo také na výdajích na turistiku.¹⁵

3.3 Překážky rozvoje cestovního ruchu v České republice

Česká centrála cestovního ruchu vydala tiskovou zprávu v roce 2003 se seznamem překážek, které brání rozvoji cestovního ruchu. Ve zprávě je také uvedeno, že v hypotetické situaci, po odstranění všech překážek, by mohlo do České republiky přijet dvakrát více turistů, než je tomu nyní, a příjmy z cestovního ruchu by mohly stoupnout o více než dvojnásobek, tedy o cca 130 miliard korun. Zde jsou vyjmenované překážky rozvoje cestovního ruchu v České republice řazené podle priorit:

- Kriminalita, bezpečnostní rizika pro turisty v ČR.
- „Ubytovatelé“ na nádražích.
- Dvojí ceny.
- Laxní přístup státních, regionálních a komunálních orgánů a neřešení kriminálních jevů v poskytovaných službách.
- Chování personálu ve službách (náš pán-naše neštěstí), neznalost jazyků, neochota.

---

¹⁵ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 22 -23

-
- Obrhroublý a někdy i skrytě xenofobní přístup některých policistů, celníků, pracovníků pasové kontroly k zahraničním turistům, nedostatečné jazykové vybavení těchto pracovníků.
  - Přístup revizorů MHD k turistům.
  - Vízová povinnost pro některé národnosti – Kanada, Austrálie, Rusko.
  - Potíže se získávání víz – nepružný a pomalý systém jejich vydávání.
  - Potřeba pasů pro vstup do ČR pro občany EU, zavést možnost vstupu na občanské průkazy.
  - Stav hlavních pražských nádraží.
  - Nedostatek veřejných WC (a zvláště čistých).
  - Špatná kvalita cest.
  - Cestovní ruch není uznán jako jedno ze zcela klíčových odvětví ekonomiky.
  - Nedostatečná koordinace státní propagace ČR v zahraničí, kterou provádějí různé resorty a instituce.
  - Nedostatek zdrojů pro systematickou propagaci ČR v zahraničí.
  - Nedostatečná spolupráce s okolními státy (hl. s Rakouskem, Maďarskem, Slovenskem) ve vztahu k propagaci destinace „střední Evropa“.
  - Roztříštěnost a nejednotnost sdružení a asociací působících v cestovním ruchu.
  - Minimální spolupráce a komunikace veřejného sektoru (státní správa, samospráva) s podnikatelskou sférou a neziskovými organizacemi.
  - Soupeření podnikatelů o turisty místo vzájemného předávání turistů mezi sebou.
  - Malá spolupráce mezi jednotlivými městy a mikroregiony.
  - Přeplněnost tradičních lokalit v hlavní sezoně, mimo sezonu zase nedostatek atraktivních akcí pro naplnění volného času.
  - Stereotypní programy cestovních kanceláří (Praha, Český Krumlov, Karlovy Vary), v mnoha případech nejsou produkty cestovních kanceláří přizpůsobeny požadavkům různých národností.
  - Otevírací doba hradů, zámků a dalších pamětihodností neodpovídá potřebám turistů.
  - Mnohdy nedostatečná nabídka doprovodných služeb a akcí.
  - Nedostatečná infrastruktura v některých regionech.

-
- Nedostatečné místní značení a špatná orientace v regionu a obcích, neexistence aktivních informačních center v turisticky významnějších obcích.
  - Nezkušenost s marketingem cestovního ruchu v regionech.
  - Podnikatelé zaměřující se na rychlé zbohatnutí místo na dlouhodobé udržení zákazníka.
  - Nedostatečná kvalita a profesionální výbava zaměstnanců infocenter v některých místech v ČR, jejich malá spolupráce s podnikatelskými subjekty stravovacích a ubytovacích služeb.
  - Jazyková vybavenost občanů mimo hlavní turistické cíle, vybavenost méně frekventovanými jazyky (francouzština, španělština, italština.....).
  - Jazyková bariéra – pokud jde o značení a nápisy ve městech, na nádražích, na silnicích atd.
  - Stavebně-technický stav některých památek, nepřístupnost některých historických objektů.
  - Naprostý nedostatek prostředků na řádnou údržbu a obnovu památkového fondu a na zabezpečení památek zpřístupněných veřejnosti, nedostatek financí na uchování dalších památek.
  - Nedostatečné využívání kulturního dědictví venkovských oblastí.
  - Krádeže v církevních památkách.
  - Problematika průvodců – licence negarantují kvalitu služby.
  - Informační střediska – neexistují žádné standardy jejich činnosti a také žádná ochrana použití symbolu pro jejich označení.
  - Nedostatečnost statistických informací za odvětví cestovního ruchu.
  - Pro cizince relativní obtížnost cestování automobilem.
  - Relativní obtížnost cestování hromadnou dopravou – komunikační potíže při nákupu jízdenek, špatná kvalita služeb (toalety ve vlacích a nádražích), špinavá nepřehledná nádraží s bezdomovci, žebráky, kapsáři.
  - Tlak na zmenšování počtu a rozsahu chráněných krajinných území, NP a přírodních rezervací.
  - Špatná dostupnost, nedostatek vlakových a autobusových spojení do turistických významných míst.
  - Zatěžování životního prostředí a krajiny v nejvíce navštěvovaných místech.

-
- Neexistence satelitního účtu cestovního ruchu – nutné zejména z hlediska průkaznosti přínosu cestovního ruchu do ekonomiky.
  - Málo nízkorozpočtových leteckých společností, které by létaly do ČR.
  - Neexistence standardizované klasifikace hotelů, zařazení hotelů do kategorie často neodpovídá evropskému standardu, stejné u infocenter, restaurací.
  - Nedostatky v budování turistických tras (cyklostezky, lyžařské běžecké trasy, trasy pro turistiku na koních).
  - Vietnamská tržiště v příhraničních oblastech – nevytvářejí příliš dobrý dojem o ČR.
  - Špatné sociální zařízení v některých kempech.
  - Nedostatek dětských hřišť a atrakcí pro děti.
  - Nedostatek či úplná absence nekuřáckých restaurací nebo nekuřáckých zón.
  - Vnucování letáků erotických klubů v centru Prahy, naháněcí do nočních klubů.
  - Neumíme turistům poděkovat za návštěvu ČR (např. na hranicích ČR, na hranicích regionů).¹⁶

Hlavní předpoklady rozvoje cestovního ruchu v ČR jsou

- Rozmanité přírodní atraktivity
- Bohaté kulturně-historické dědictví (*v počtu hradů a zámků na počet obyvatel jsme na 1. místě v Evropě*)
- Terminální a minerální prameny pro lázeňství
- Dobrá úroveň vzdělanosti obyvatelstva
- Udržování lidových tradic
- Odpovídající úroveň ubytovacích a stravovacích služeb
- Zlepšující se životní prostředí

3.4 Geografie cestovního ruchu v České republice

Česká republika spolu s Maďarskem, Polskem a Slovenskem jsou někdy nazývány severskou skupinou. Na základě vývoje těsně po roce 1989 byly tyto země označovány jako Visegrádská čtyřka. Vše symbolizuje jejich specifické postavení v rámci již historického

---

¹⁶ <http://www.czechtourism.cz/?show=007011>

---

pojmu východní a střední Evropa. Nové situaci spíše odpovídá symbolicky a více geograficky než geopoliticky název středovýchodní Evropa.¹⁷

Česká republika je přitažlivá nejen proslulým lázeňským trojúhelníkem v západních Čechách a krásami Prahy, ale i velkým množstvím přírodních atraktivit typických pro střeoevropskou parkovou krajinu s výraznými geomorfologicky zajímavými útvary (*skalní města, Bezděz, Kunětická hora*). Z kulturních atraktivit nejde jen o města České inspirace nebo chráněné památky UNESCO, ale i takové klenoty jako jsou jihočeské Slavonie nebo Dačice, jihočeské lidové baroko nebo rázovité stavby jižní Moravy.¹⁸

3.5 Právní úprava cestovního ruchu v České republice

Problematika cestovního ruchu je složitá i z právního hlediska a nelze podrobně popsat všechny právní normy (*zákony, vyhlášky apod.*), které do cestovního ruchu zasahují. Nejdůležitější právní předpisy lze rozdělit na:

- **Právní normy, které se týkají výlučně cestovního ruchu** – zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně občanského zákoníku a zákona o živnostenském podnikání.
- **Právní normy, které zasahují do oblasti cestovního ruchu** – **Zákon o živnostenském podnikání** – např. provozování cestovní kanceláře, cestovní agentury, hostinská živnost, průvodcovská živnost. **Občanský zákoník** – např. smlouva o ubytování, smlouva o přepravě osob, smlouva o dílo, smlouva o úschově, cestovní smlouva. **Obchodní zákoník** – např. smlouva o zprostředkování, smlouva o nájmu dopravního prostředku, smlouva mandátní. **Daňové zákony** – např. zákon o dani z přidané hodnoty, zákon o dani z příjmu, zákon o silniční dani a další. Řadí se sem také **zákon o ochraně spotřebitele, devizový zákon, celní zákon, zákon o cestovních dokladech.**¹⁹

---

¹⁷ Hrala, V. Geografie cestovního ruchu. Praha: Vysoká škola ekonomická, fakulta mezinárodních vztahů, 1994, ISBN 80-7079-173-X, str. 96

¹⁸ Štyrský, J., Geografie cestovního ruchu Evropy a světa. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005, ISBN 80-7041-619-X, str. 119

¹⁹ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 27

---

4 Lázeňství

Lázeňství chápeme především jako jeden z oborů zdravotnictví, který v převažující míře patří do veřejné ekonomiky. Jeho produkty jsou statky nebo služby kolektivní neboli veřejné.²⁰

4.1 Význam lázeňství

Účast na lázeňském cestovním ruchu je charakteristická pobytem v lázních, ať již za účelem regenerace, poznání nebo sociálních kontaktů. Hosté přijíždějí do lázní v převážné míře za účelem léčení, prevence nebo rehabilitace. Významným faktem, který odlišuje lázeňské hosty od běžných návštěvníků, je délka pobytu. Průměrná délka pobytu hostů v lázeňských zařízeních v České republice v roce 2002 byla 16,5 dne, zatímco průměrná délka pobytu ve všech ubytovacích zařízeních v České republice byla 4,6 dne. Tato skutečnost má vliv na podobu produktu, který lázeňská místa nabízejí. Klienti vzhledem k dlouhodobějším pobytům upřednostňují kvalitní ubytovací a stravovací služby, pestrou nabídku programů a doprovodných akcí. Z motivů léčby vyplývá i další typický znak, kterým je sezonnost. V lázeňských zařízeních je sezona podstatně delší než v hotelech a léčebné pobyty se mohou realizovat po celý rok.

Souhrnným cílem lázeňství je prevence a léčení lidských chorob, regenerace sil a relaxace, které jsou spojeny s využíváním síly přírodních léčivých zdrojů, krásy přírodního i kompozice kulturního prostředí.

Účastníci léčebného cestovního ruchu jsou motivováni zlepšováním vlastního zdravotního stavu, tělesné i psychické kondice. Jedná se o pobyty spojené s podstupováním léčebných kúr, procedur a terapií, o rekonvalescentní pobyty atd.

Kombinace přírodních léčivých zdrojů, klima a lázeňského režimu přinášejí při rehabilitaci nebo rekonvalescenci ohromné výsledky. Nesmí se podceňovat ani význam prevence. Lázeňství je oborem, který zasahuje jak do zdravotnictví tak do cestovního ruchu. Vystupuje jako soubor ekonomických činností různých odvětví a oborů, které vytvářejí podmínky pro lázeňskou léčbu a zabezpečují uspokojování potřeb lázeňských hostů. Lázeňství dnes svým léčebným účinkem přispívá k léčbě, doléčování a rehabilitaci nemocných. Přispívá k návratu do plné pracovní schopnosti nebo k odvrácení stavů hrozících

---

²⁰ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 181

---

pracovní neschopností, a to na základě léčby chronických onemocnění, při rehabilitaci pooperačních a poúrazových stavů a při rekonvalescenci některých závažných onemocnění. Česká republika má díky velkému výskytu přírodních léčivých zdrojů vhodné podmínky pro rozvoj lázeňského cestovního ruchu. Přičtou-li se k tomu ještě tradice a zkušenosti balneologů, má tento obor u nás obrovskou výhodu v porovnání s ostatními evropskými zeměmi. Tuto přednost zesiluje navíc relativní cenová výhoda pro zahraniční návštěvníky.²¹

5 Lázeňský cestovní ruch v Evropě

V současné době existují v Evropě dva proudy lázeňství, a to:

- *Tradiční léčebné lázeňství* – má silné zázemí v medicíně. Využívají ho např. Německo, Rakousko, Česká republika, Slovensko, Polsko.
- *Wellness a zdravotní cestovní ruch* – tento proud lázeňství vyživá např. Španělsko, Itálie, Francie.

Oba tyto proudy spolu s dynamicky měnícím se prostředím, ve kterém působí mnoho obtížně kontrolovaných vlivů, např. demografický vývoj, ekonomické, sociálně-kulturní, politicko-právní, technicko-technologické síly, stále sílící konkurence, změny v poptávce atd., ovlivňují názory na další vývoj evropského a našeho lázeňství.²²

5.1 Historický vývoj lázeňství v Evropě

Rozvoj lázeňství v evropském pojetí je založen na pradávnmém zájmu lidí o přírodní minerální prameny. V blízkosti zdrojů, především minerálních a termálních vod ke koupelím a k pití, vznikla postupně léčebná místa. Také ložiska rašeliny poskytovala cenný materiál pro ohřívání koupele a zábaly, oblíbené u revmatiků. U zrodu lázeňských míst však nestály pouze nezbytné přírodní zdroje, ale také reformátorský léčitel, často laik, který prosadil nové metody.

Přírodní minerální prameny se většinou odlišovaly od běžných pramenů především vzhledem, chutí a teplotou. Tyto prameny se začaly využívat k vodoléčbě Římany, kteří na léčebné prameny narazili při svých válečných výpravách, a to zejména na území dnešní Francie, ale také v jiných částech Evropy, jako např. Německo, Chorvatsko, Maďarsko, atd.

---

²¹ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 113 -114

²² <http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-marketing.php>

Lázně a lázeňství nejsou rozloženy po celém světě rovnoměrně. Třebaže se využitelné zdroje odedávna vyskytovaly na mnoha místech, zůstalo lázeňství v našem slova smyslu vlastně převážně evropskou záležitostí. Nejstarší tradice lázeňství je v Evropě, v Itálii, v ČR, v Německu, ve Francii, ve Španělsku, v Polsku a v Rusku.

Lázně byly využívány již ve starověkém Egyptě, v antice, známé jsou i arabské lázně. S pojmem lázně se setkáváme už v 5. stol. př. n. l. V řeckých městech byly lázně se studenou a teplou vodou, s umyvadly a se sprchami. V bohatých římských domácnostech byly nedílnou součástí vybavení domu lázně s vanou. Na počátku prvního století našeho letopočtu byly vybudovány velké veřejné lázně. Ve 4. století n. l. měl Řím 11 velkých lázní. Některá lázeňská místa z římské doby přetrvala jako lázně až do současnosti. Dnešní odborníci je označují za instalatérský zázrak, poskytující např. takovou vymoženost jako vyhřívání bazén se stálou teplotou vody. V lázních se také nacházela místnost se stejnou funkcí jako dnešní sauny a dále osvěžující nádrže se studenou a teplou vodou. V těchto dobách se lidé koupali v lázních denně a otroci jednou týdně. Návštěva veřejných lázní nebyla žádným luxusem. Kromě lázeňských místností tam byly i knihovny, obrazové galerie, parky a sportoviště.

V 18. a 19. století vzniklo velké množství dnešních lázní v Evropě i u nás. K rozvoji lázeňství přispěl především významný pokrok ve vzdělání a vědě. K dalším důležitým předpokladům rozvoje lázeňství bylo zlepšení komunikací a dopravních možností. V období do druhé poloviny 19. stol. až do druhé světové války prožívají lázně svůj vrchol, tzv. zlaté období. Lázeňství dostává masový rozměr, stává se dostupnější stále širší klientele, také díky vzniku prvních zdravotních pojišťovacích společností, které se podílejí na úhradě lázeňské péče. Léčebné metody jsou permanentně zdokonalovány a modernizovány. Po druhé světové válce ve většině evropských zemích pokračovaly lázně v mnohostranném rozvoji.²³

5.2 Evropské lázeňství dnes

Z pohledu potenciálu lázeňských produktů nabízí Evropa ve svých nejméně tisíci lázeňských místech skoro všech zemí nadměrné množství kapacit a programů pro nejrůznější formy, délky i motivace pobytů. Pro zajímavost jen v nejvýznamnějších lázeňských velmocích – Německu, Itálii a Francii je k dispozici dohromady minimálně 600 významných center. Do těchto významných evropských center přistupují kromě evropsky tradičních a klasických léčebných postupů stále nové a moderní trendy s alternativním charakterem včetně

---

²³ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 111 - 112

---

indických, čínských a orientálních léčebných metod, svou obrodu prožívá přírodní léčba. V lázeňských centrech jsou také stále častější nejmodernější aquaparky, centra kosmetických a obdobných služeb.

Lázeňský cestovní ruch v Evropě prožívá v posledních deseti letech renesanci a lze předpokládat jeho další dynamický rozvoj v souvislosti se sjednocováním Evropy – s rozšiřováním členských států unie. Nejde jen o celkový růst životní úrovně a zdravotní uvědomění obyvatel zemí střední a východní Evropy, jde také o připravované asociační dohody, předpokládající vzájemnou součinnost v rámci Evropy i v oblastech zdravotnictví a sociální péče – tedy potenciální rozšíření pojišťovny hrazené zdravotní péče v zahraničí. Toto platí oboustranně – jak z hlediska výjezdů našich občanů za zdravím do zahraničí, tak především z hlediska příjezdů pacientů ze zahraničí do našich lázeňských míst.

Země s tradičním pojetím lázeňství jsou stále nejaktivnější ve svých nabídkách, postupně se však k těmto lázeňským velmocím (*např. Německo, Itálie, Francie, ale i ČR a SR*) přidávají země s nabídkou nových moderních produktů vlastním posláním a strukturou nabídky velmi blízké tomuto typicky evropskému komplexu produktů. Tak dnes můžeme lázeňské programy nalézt i v přímořských centrech Tuniska, Izraele i Turecka. Bouřlivě se rozvíjí v Jižní Americe a Mexiku, své tradiční horké prameny objevují znovu i Japonci.²⁴

Z hlediska množství lázní a také počtu pacientů můžeme evropské země zařadit do následujících skupin:

- *Lázeňské velmoci* – Německo, Itálie a Francie.
- *Země s významným lázeňstvím* – patří sem Česká republika, Rakousko, Švýcarsko, Slovinsko, Maďarsko, Slovensko, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Rumunsko.
- *Země s méně významným lázeňstvím* – Belgie, Polsko, Rusko, Ukrajina, Finsko, Chorvatsko.
- *Země bez lázeňství* – skandinávské státy, Velká Británie, Nizozemsko.
- *Země kde se lázeňství rozšiřuje* – Kypr, Turecko, Tunisko, Izrael.

K dalším charakteristikám evropského lázeňství patří také rozvoj lázeňství téměř po celé Evropě včetně středomoří. Pacienti za léčbou cestují, přičemž největší zdrojovou evropskou zemí lázeňské turistiky je Německo. Lázně bývají často kombinované s dalšími aktivitami cestovního ruchu např. s přímořskými letovisky (*Opatia*), horskými středisky

---

²⁴ <http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-marketing.php>

(*Garmisch-Partenkirchen*), lyžařskými centry (*St. Moritz*), městskými turistickými centry (*Budapešť, Cáchy apod.*).²⁵

5.3 Významné lázně v Evropě

Ve světě je dnes několik tisíc lázeňských míst. Největší koncentrace lázní je v jižní a ve střední Evropě. Přibližně 600 lázeňských míst v Evropě označujeme jako mezinárodně významná lázeňská místa. Mezi nejvýznamnější velmoci patří Německo, Francie a Itálie.

- *Německo* – je velmi významnou lázeňskou zemí v Evropě. **Baden-Baden** jsou světově proslulé lázně. Základem zdejší léčby jsou radioaktivní solné prameny. **Garmisch-Partenkirchen** jsou nejvýznamnější klimatické lázně v Bavorských Alpách.
- *Itálie* – také patří mezi evropské lázeňské velmoci. **Ischias** je ostrov ve Středozezemním moři, kde jsou základním přírodním zdrojem zdejší léčby četné minerální prameny, které jsou až 65 stupňů C teplé. **Abano Terme** jsou jedny z největších a nejmodernějších lázní v Evropě. Základem léčby jsou radioaktivní prameny až 89 stupňů C teplé. **Montecatini Terme** jsou jedny z nejstarších a také nejvýznamnějších lázní na území Itálie (*Toskánsko*). Základem léčby jsou minerální vody, které obsahují jod, síru a alkalické soli a bahno.
- *Francie* – má také ideální podmínky pro lázeňství, a to množství pramenů terminálních i minerálních, vynikající klimatické podmínky v horských a přímořských oblastech. **Aix-les-Bains, Amélie les Bains-Palaida, Dax, Lourdes** a **Vichy** jsou nejznámější francouzská lázeňská místa.

Mezi země s významným lázeňstvím, kromě České republiky patří:

- *Maďarsko* – (**Budapešť, Harkány, Héviz**).
- *Rakousko* – (**Bad Ischl, Baden bei Wein**).
- *Rumunsko* – (**Băila Herculane, Sovata, Eforia Sud a Nord**).
- *Slovensko* – (**Bardejov, Piešťany, Trenčianské Teplice, Tatranská Lomnice**).
- *Švýcarsko* – (**Baden, Davos, Svatý Mořic**)
- *Belgie* – lázně **Spa**

Do evropských významných center přistupují kromě evropských tradičních a klasických léčebných postupů stále nové a moderní trendy s alternativním charakterem léčení

---

²⁵ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 199

---

včetně indických, čínských a orientálních léčebných metod. Svou obrodu prožívá přírodní léčba (*Kneippovy kúry*).²⁶

6 Lázeňský cestovní ruch v České republice

České lázeňství má hluboké historické kořeny a tradici. V České republice má lázeňství dlouholetou tradici a propojení s kulturním a společenským životem, vysokou kvalitu péče a léčebných metod, tudíž má slibnou budoucnost.

6.1 Historický vývoj lázeňství v České republice

Tradice našeho lázeňství jsou mladší, než je tomu v jižní Evropě a v zemích středomořské oblasti. Ale i naše lázeňství získalo v minulosti mimořádný věhlas i vážnost v evropském podvědomí.

Nejznámější historie o vzniku lázní se vztahuje k založení Karlových Varů. Podle pověsti zde byly při lovu na jelena, jehož se zúčastnil sám Karel IV., náhodně objeveny horké prameny.

Ve středověku se lázeňství nedařilo, klesl zájem o hygienu a péči o vlastní tělo. V této době se nicméně objevily zárodky lázeňského života např. v Karlových Varech a v Teplicích. Díky pokroku ve vzdělání a v rozvoji vědy dochází v 18. a 19. století ke vzniku velkého množství dnešních lázní a jejich rozkvětu. Objevují se některé nové léčebné metody. Budují se honosné lázeňské budovy, ale i kolonády, divadla a koncertní sály. Lázně se stávají doménou nejbohatší vrstvy společnosti.

Před druhou světovou válkou zažívají lázně největší rozvoj. Především naše západočeské lázně se staly pojmem v evropském podvědomí. Díky vzniku prvních zdravotních pojišťovacích společností, které se podílejí na úhradě lázeňské péče, se stávají lázeňské pobyty přístupné mnohem širší klientele. Vedle honosných budov se staví i menší, méně honosné ubytovací kapacity, které jsou v péči právě těchto pojišťoven. Dochází stále k vědeckějšímu charakteru léčebných metod, na kterých se podílí řada českých lékařů. V této době se také na stavbě významných lázeňských domů a veřejných budov v lázních podílela řada předních architektů té doby.

---

²⁶ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 124

V roce 1948 byly přírodní léčivé zdroje a lázně znárodněny. Lázně se staly hlavně zdravotnickými zařízeními. Nejvíce hostů mělo hrazen svůj pobyt v lázních z prostředků zdravotního pojištění. Mezi hosty ze zahraničí převládali hosté ze zemí východního bloku. Jedinou cestovní kancelář specializovanou na lázeňské klienty byla do roku 1989 Balnea.

Po roce 1992 přešla naprostá většina lázeňských zařízení do soukromého sektoru. Byly vytvořeny akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným. Ve vlastnictví státu zůstalo pouze několik dětských léčeben a lázeňských rehabilitačních zařízení. I přírodní zdroje zůstávají v České republice ve vlastnictví státu, který je pronajímá lázeňským zařízením. Lázeňská zařízení jsou soustředěna v sektoru zdravotnictví, ale část kapacit provozuje i rezort obrany a vnitra. V ČR podle údajů ČSÚ bylo v roce 2002 104 lázeňských zařízení, která poskytovala lázeňskou péči. V těchto zařízeních bylo 11 665 pokojů s 22 786 lůžky, procovalo v nich cca 10 200 pracovníků.²⁷

6.2 Lázeňství v České republice dnes

V ČR existuje 37 měst a obcí se statutem lázeňského místa. Mezi nejznámější patří Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Teplice, Poděbrady a Luhačovice. České lázně jsou stále ve velké míře využívány českou klientelou. V českém lázeňství pracuje několik profesních organizací: Sdružení lázeňských míst České republiky, Svaz léčebných lázní, Sdružení léčebných lázní, Svaz minerálních vod.

V současném stavu českého léčebného lázeňství se odrážejí společensko – ekonomické změny posledního desetiletí minulého století, tj. přechod české ekonomiky od direktivně centrálně řízeného modelu k tržnímu systému. Tyto změny se stoprocentně promítly i do vlastnictví lázeňských subjektů. V roce 2009 tvoří 2/5 soukromé subjekty (44% akciové společnosti, 32% společnosti s ručením omezeným, 6% fyzické osoby).²⁸

Trendy, které se projevují v českém lázeňství, vycházejí z charakteru tržní struktury tohoto odvětví. Reagují tak na způsob financování i výkonnostní charakteristiky.

V posledních letech se dá vysledovat nový trend, který se týká vývoje a růstu počtu a složení zákazníků, ale také nabídky poskytovatelů lázeňské péče a léčby a to např., že ubývá pacientů, kteří vyžívají komplexní lázeňskou péči a příspěvkovou lázeňskou péči, zvyšuje se počet samoplátců, lázeňskými hosty se stávají senioři – většinou zahraniční, hodně

---

²⁷ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 112 - 113

²⁸ Kraftová, I. Pohled na vlastnickou strukturu českých léčebných lázní. Pardubice: University of Pardubice, 2008

---

významnými zákazníky se stávají lidé z vysokých funkcí a to – manažeři, za zmínění také stojí zkrácená průměrná doba lázeňského pobytu, nabídka pobytů je rozšířená o sportovní aktivity – tenis, golf, turistika.

V České republice ziskovost lázeňství rok od roku klesá. V roce 2004 byl podíl zisků na tržbách lázeňství více než 9%, v roce 2006 už to bylo 4,4%. Celkový zisk léčebných lázní klesl z 607 milionů na 325 milionů korun.

6.3 Formy a organizace lázeňského pobytu v České republice

Z hlediska úhrady lázeňských pobytů můžeme rozlišit tyto formy pobytu:

- *Komplexní lázeňská léčba*
- *Příspěvková lázeňská léčba*
- *Samoplátecká lázeňská léčba.*

6.3.1 Komplexní lázeňská léčba

Lázeňský pobyt pacientů je hrazen z prostředků nemocenského pojištění jednotlivých zdravotních pojišťoven po jeho přidělení na návrh, který provede ošetřující lékař. Navrhující a revizní lékaři při zvažování lázeňské péče, včetně její formy, vycházejí z ustanovení Zdravotního řádu a jeho přílohy – Indikačního seznamu. Zdravotní pojišťovna hradí veškeré náklady léčebného pobytu v lázních, tzn. vyšetření, léčení stravování a ubytování. Návrh ošetřujícího lékaře posuzuje revizní lékař zdravotní pojišťovny. Poté je schválený návrh odeslán zdravotní pojišťovnou do lázeňské léčebny. Lázeňská léčba se předepisuje např. po operacích, onkologických onemocněních, ale také lidem s vadami pohybového aparátu, chronicky nemocným dětem a podobně. Lázeňství v České republice je charakteristické tím, že zhruba 55 a 60 % lázeňských pacientů tvoří pacienti s komplexní léčbou. A to i přes nepříznivou finanční situaci zdravotních pojišťoven, které omezují finanční prostředky pro poskytování lázeňské péče. V roce 2002 tvořili tito pacienti v České republice necelých 44 % klientů lázeňských zařízení. Průměrná délka ošetrovací doby je samozřejmě u této skupiny nejdelší a dosahuje u dospělých pacientů 25,5 dne.

6.3.2 Příspěvková lázeňská léčba

Tato léčba je poskytována v případech, kdy nejsou splněny podmínky pro poskytnutí komplexní lázeňské péče, především při chronických onemocněních. Zdravotní pojišťovna uhradí standardní vyšetření a léčení na základě platného návrhu na lázeňskou péči potvrzeném zdravotní pojišťovnou. Pacient si dopravu, stravování a ubytování platí sám. Zpravidla se jedná o tzv. ambulantní lázeňskou péči, kdy je pacient ubytován mimo léčebné zařízení. Podíl těchto pacientů na celkovém počtu pacientů v lázeňských léčebnách činí zhruba 7 %.

6.3.3 Samoplátecká lázeňská léčba

Léčba pro samoplátce je určena pro osoby, které si v rámci lázeňského pobytu hradí všechny náklady bez spoluúčasti pojišťovny. Pobyt si zajišťují prostřednictvím cestovní kanceláře nebo přímo u jednotlivých lázeňských zařízení. Podíl této skupiny se velmi zvolna zvyšuje a v roce 2002 dosáhl 49 % včetně cizinců. Průměrná doba léčby, resp. pobytu v lázeňském zařízení, je však podstatně kratší a meziročně se mírně snižuje. Převládají desetidenní a týdenní ozdravné a relaxační pobyty.²⁹

6.4 Služby lázeňství v České republice

Z pohledu cestovního ruchu je lázeňství složitě strukturovaným souborem služeb. K základním službám lázeňství patří:

- *Zdravotně léčebné služby*
- *Ubytovací služby*
- *Stravovací služby*
- *Služby společenské, kulturní a sportovní*
- *Doplňkové služby.*³⁰

6.4.1 Zdravotně léčebné služby

Skládají se z celé řady navazujících služeb. Diagnostika neboli vyšetřovací výkony slouží ke stanovení aktuálního zdravotního stavu vyšetřovaného. Patří sem zprávy

---

²⁹ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 117 - 118

³⁰ Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 193

---

ošetřujícího lékaře, dále vstupní lékařské vyšetření pacienta, průběžná kontrolní vyšetření a závěrečná prohlídka se zprávou pro ošetřujícího lékaře. Ale patří sem také sestavení individuálního léčebného programu pacienta.

Základem lázeňské léčby jsou procedury, např., termální a perličkové koupele, pohybová terapie pod vodou, hydroterapie, uhličitě a bylinné koupele, klasická léčba, magnetoterapie, bahenní a solné koupele, pulzní signální terapie, elektroléčba, léčebná gymnastika, peloidoterapie, plynové injekce, parafinové zábaly, rehabilitace, akupunktura, medikamentózní léčba, dietoterapie, pitná kúra minerálními vodami, klimatoterapie atd.

6.4.2 Ubytovací služby

Pro lázeňství je typické využívání ubytovacích zařízení, často se zvláštním režimovým opatřením. Základním prvkem ubytování jsou lázeňské domy, hotely, penziony a ubytování v soukromí. Lázeňský dům nebo hotel má interní lázeňské zařízení lokalizované v lázních. Jedná se o zdravotně provozní jednotku, která soustřeďuje léčebná a diagnostická zařízení. Z hlediska rozsahu a kvality poskytovaných služeb se člení na jednotlivé kategorie. Kromě dostatečného vybavení pokojů vzhledem k dlouhodobému pobytu lázeňských hostů jsou domy a hotely vybaveny vhodnými prostory pro společenský a lázeňský život. Hotel i lázeňský dům musí vyhovovat příslušným hygienickým normám a personál musí mít odpovídající vzdělání.

V současné době stoupá počet penzionů, které poskytují většinou služby nižší kategorie a mají nižší cenovou úroveň. Bývá omezen rozsah stravovacích služeb – zpravidla se jedná o pobyt pouze se snídaní nebo bez stravování. Ubytování v soukromí je další formou ubytování, především pro ty, kteří hledí na cenu ubytování.

6.4.3 Stravovací služby

Kvalitní stravování je nejenom důležitou podmínkou pro spokojený pobyt hosta, ale je také často přímou součástí léčebného procesu. V dnešní době rozlišujeme tyto typy stravování lázeňských hostů:

- *Režimové stravování* – v lázeňských domech, které je využíváno především u pacientů s tzv. komplexní lázeňskou léčbou.
- *Nerežimový restaurační provoz* – je prakticky shodný s běžným restauračním provozem.

-
- *Doplňková stravovací zařízení* – např. cukrárny, kavárny, restaurace, bary, denní bistra, čajovny.

V nabídce stravování pacientů se objevují možnosti výběru jídel dietních, racionálních, bezmasých, krajových, zeleninových i lázeňských specialit.

6.4.4 Služby společenské, kulturní a sportovní

Mezi pasivně přijímané společenské aktivity patří tradiční společenské a kulturní akce, např. divadelní a filmová představení, přednášky, festivaly, estrády, koncerty a promenádní koncerty. K akcím, kterých se lázeňští hosté účastní aktivně, řadíme společenské a taneční večery, společenské hry apod.

Také sport si získal svoje místo při lázeňských pobytech. K tradičním lázeňským sportům patří tenis, golf a jezdeckví. Přibýly i nové sporty jako je squash, bowling, jóga, cykloturistika, turistika, zlepšování fyzické kondice v posilovnách a fitness, pétanque, plavání, lov, rybolov, lyžování, kopaná apod.

6.4.5 Doplňkové služby

Pro lázeňský cestovní ruch je typická nabídka doplňkových služeb jako jsou např. peněžní a směnárenské služby, bankomat, pošta, kadeřnictví, kosmetika, manikúra, pedikúra, optika, lázeňské zahradnictví atd.³¹

6.5 Významné lázně v České republice

Na území České republiky se dnes nachází více než 30 lázeňských míst. Je nutno zároveň podotknout, že řada lázeňských míst v průběhu let zanikla. Lázeňství má v podmínkách České republiky dlouhou tradici a je významnou součástí průmyslu cestovního ruchu. České lázně mají shodnou tradici s lázněmi evropskými, jsou jejich důležitou součástí. V léčebné sféře české lázeňství nezaostává, často naopak stojí v popředí léčebné péče. Nižší je úroveň komerčních aktivit lázeňství, kde za vyspělými evropskými státy zaostáváme. Řada českých lázní je zapojena do regionálních a odborných mezinárodních společenství, jako je např. Dvanáct lázní v srdci Evropy, RoyalSpa či Sdružení radonových lázní Evropy. V českých lázní se využívá k léčbě řada přírodních léčivých zdrojů, především minerální vody,

---

³¹ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 120 - 121

---

plyny a peloidy. Převážná většina našich minerálních vod obsahuje oxid uhličitý. Takové vody jsou využívány ve 24 lázeňských místech. V 10-ti lázních jsou využívány peloidy, a to buď v přírodním stavu nebo nezbytně upravené. Mezi nejvýznamnější české a moravské lázně patří Františkovy Lázně, Jáchymov, Jánské lázně, Jeseník, Karlovy Vary, Luhačovice, Mariánské Lázně, Poděbrady, Teplice v Čechách a Třeboň. Viz příloha 1 a 2.

6.5.1 Karlovy Vary

Karlovy Vary vynikají velkým bohatstvím léčivých vod. Celkem je zde asi 60 terminálních pramenů, z nichž se lázeňsky využívá dvanáct. Největší a nejteplejší je pramen Vřídlo – 72 stupňů C. Další používané přírodní zdroje jsou přírodní plyn, rašelina a slatina. K základním indikacím lázní patří léčba trávicího ústrojí, onkologických onemocnění, poruchy metabolismu a žláz s vnitřní sekrecí. Služby lázeňského cestovního ruchu zde nabízí více než 20 lázeňských zařízení, dále nespočet hotelů, penzionů a restaurací.

6.5.2 Mariánské Lázně

Mariánské lázně tvoří spolu s Karlovými Vary a Františkovými Lázněmi tzv. západočeský lázeňský trojúhelník. V lázních a jejich okolí se nachází více než 100 pramenů, z toho v samotném městě okolo 30-ti. Základní indikace zdejších lázní je orientována na nemoci močového ústrojí a ledvin, onkologické nemoci a nemoci dýchacího ústrojí. Léčebný program je doplněn řadou komerčních aktivit, jako jsou rekondiční programy pro manažery, specializované pobyty pro seniory a ozdravné pobyty pro ženy. Také sportovní zázemí města akcentuje především lázeňské sporty, jako jsou golf a tenis.

6.5.3 Františkovy Lázně

Třetím a zároveň nejmenším místem západočeského lázeňského trojúhelníku jsou Františkovy Lázně. Vynikající přírodní podmínky této oblasti spočívají nejenom v množství pramenů, které zde vyvěrají. Ty byly známy již ve středověku pod názvem „chebská kyselka“. Součástí místních léčebných prostředků je též sirnoželezitá slatina a suchý oxid uhličitý. Atraktivitu zdejšího prostředí zvyšují bahenní sopky a vyhaslé jícnové sopky. Františkovy Lázně se staly vyhledávaným místem pro léčbu především ženských nemocí, neplodnosti, poruch pohybového aparátu a nemocí srdce a oběhového ústrojí. Jako první lázně na světě začaly využívat v lázeňské praxi slatinné koupele.

6.5.4 Jáchymov

Světový význam těchto krušnohorských lázní spočívá ve využití unikátních termálních radonových pramenů. Zdejší lázně jsou i v současné době největšími radonovými lázněmi na světě. Léčba je zaměřena do tří lázeňských domů, které se zabývají lázeňskou péčí zaměřenou na léčení nemocí pohybového aparátu a na nemoci nervové.

6.5.5 Teplice v Čechách

Jsou uváděny jako nejstarší lázně v Čechách, zdejší prameny jsou známy již od 11. stol. Místní léčba je založena na horkých pramenech – až 40 stupňů C teplé, které jsou minerální a radioaktivní. Léčí se zde především nemoci pohybového aparátu. Tak jako v jiných lázeňských městech je i zde silně rozvinut kulturní a společenský život.

6.5.6 Jánské Lázně

Léčí se zde především nemoci pohybového aparátu a nervová onemocnění. Kromě toho se zde doléčují vážné poúrazové stavy, stavy popálenin a lázně jsou významným místem pro léčbu paraplegiků (*vozičkářů*).

6.5.7 Poděbrady

Poděbrady jsou nejmladší z českých lázní. Léčí se zde především nemoci oběhového ústrojí a nemoci metabolismu a žláz s vnitřní sekrecí. Zdejší pobyt lze doplnit o řadu sportovních a pohybových aktivit např. golf, jízda na kole, tenis apod.

6.5.8 Třeboň

Nejznámější a největší jihočeské lázně leží v Třeboňské pánvi na Zlaté stoce mezi Českými Budějovicemi a Jindřichovým Hradcem. Základem zdejší léčby jsou prosté zemité slatiny, které se těží v okolí města. Lázeňská péče je soustředěna do dvou lázeňských objektů. Hlavní indikací jsou zde nemoci pohybového ústrojí.

6.5.9 Jeseník

Největší lázně v horské oblasti Jeseníků vynikají především výbornými klimatickými podmínkami. V lázních se léčí především choroby dýchacího ústrojí, duševní poruchy, nemoci oběhového ústrojí.

6.5.10 Luhačovice

Luhačovice jsou tradičním lázeňským místem na Moravě. K léčbě se využívá sirných pramenů a uhličitě kyselky (*Vincentka*). Léčebná indikace je zaměřena na onkologická onemocnění, nemoci trávicího ústrojí.

6.6 Ostatní lázně v České republice

Do ostatních lázní v České republice se dále řadí např. Bechyně, Bělohrad, Bludov, Darkov, Dolní Lipová, Dubí, Hejnice, Hodonín, Karlova Studánka, Kladruby, Konstantinovy Lázně, Kostelec u Zlína, Kunratice, Kynžvart, Lázně Bohdaneč, Libverda, Mšené, Ostrožská Nová Ves, Teplice nad Bečvou, Toušev, Velichoky, Velké Losiny, Vráž.³² Viz příloha 1 a 2.

6.7 Pacienti a lázeňské léčebny

Období transformace mělo výrazný vliv na počet léčených pacientů – za deset let od roku 1985 do roku 1995 poklesl počet lázeňských pacientů o 30 %. Od roku 1995 začal počet všech pacientů výrazně stoupat zásluhou rostoucího podílu pacientů, které si léčbu hradili na vlastní náklady. Dle údajů Ústavu zdravotnických informací a statistik ČR přijelo do lázeňských léčeben v roce 2002 celkem 295 968 pacientů a v roce 2006 už to bylo 327 078 pacientů. Nejvíce české lázně navštěvují cizinci. Jejich počet je každý rok až o polovinu vyšší.³³ V tabulce č. 1 je uveden počet hostů a pacientů v lázeňských zařízeních od roku 2000 do roku 2006.

České lázně jsou stále ve velké míře využívány domácí klientelou, která se v roce 2001 podílela na celkovém počtu přenocování lázeňských hostů a pacientů a to činilo 72 %. České lázně se těší poměrně dlouhé době pobytu – 16 dnů u všech hostů a pacientů, 18 dnů u domácí

---

³² Čertík, M., a kolektiv autorů. Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení. Praha: OFF, s.r.o., 2001, ISBN 80-238-6275-8, str. 199 - 204

³³ Drobná, D., Morávková, E. Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, ISBN 80-7168-901-7, str. 113

klientely a téměř 13 dnů u zahraničních pacientů a hostů. Naproti tomu např. maďarská lázeňská ubytovací zařízení vykazují průměrnou dobu pobytu jen 3,7 dne.³⁴

Až 67 % pacientů a hostů lázeňských zařízení očekává úlevu, případně i vyléčení jejich zdravotních problémů. Téměř 50 % hledá klid a zotavení z každodenního stresu. Přitom polovina dotazovaných žádá, aby bylo v okolí lázní nenarušené přírodní prostředí.³⁵

Tabulka 1: Počet lázeňských hostů od roku 2000 do roku 2006

Pacienti v lázeňských léčebnách					
Ukazatel	2000	2003	2004	2005	2006
Pacienti celkem¹⁾	275 811	298 994	309 258	314 298	327 078
z toho:					
platící tuzemci celkem	31 901	30 955	45 301	55 862	66 756
cizinci celkem	93 201	117 922	117 196	120 474	134 803
děti a dorost ²⁾	18 358	15 568	15 156	14 939	12 871
¹⁾ bez doprovodu ²⁾ vč. pacientů z ciziny					

Zdroj: Český statistický úřad – vlastní zpracování

V tabulce č. 2 je rozdělení lázeňských léčeben komplexní péče. Jedná o státní a nestátní zařízení, které slouží pro dospělé, ale také pro děti a mládež. Tabulka č. 2 ukazuje počet těchto lázeňských léčeben k 31.12. 2006.

Tabulka 2: Počet lázeňských léčeben v ČR k 31. 12. 2006

Lázeňské léčebny k 31. 12. 2006				
Ukazatel	Lůžka celkem	v tom		
		komplexní lázeňská péče		ostatní
		pro dospělé	pro děti a dorost	
Lázeňské léčebny celkem	25 771	22 900	2 271	600
v tom:				
státní zařízení	3 107	2 149	900	58
nestátní zařízení	22 663	20 751	1 371	542

Zdroj: Český statistický úřad – vlastní zpracování

³⁴ <http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/lazne.pdf>

³⁵ <http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-marketing.php>

---

7 Lázně Bohdaneč

Lázně Bohdaneč a. s. leží v nádherném prostředí polabské nížiny, vzdáleném pouhých 8 km od Pardubic. Léčebné Lázně Bohdaneč slouží k léčbě pohybového aparátu s orientací na zánětlivá revmatologická onemocnění, artrózu, vertebogenní syndromy, Bechtěrerovu nemoc. Zajišťují léčbu dlouhodobých potíží, předoperačních i pooperačních stavů a poúrazovou rehabilitaci. Velmi dobrého jména dosáhly lázně v oblasti rehabilitace totálních endoprotéz. Příroda obdarovala Lázně Bohdaneč vlastními přírodními léčivými zdroji, a to rozsáhlými ložisky slatiny nacházejícími se v nedalekém okolí a přírodní minerální vodou. Artézský vrt hluboký 347,5 m pochází z let 1913–1914. Vrt, kterým přitékala mineralizovaná voda teplá 21°C, byl pojmenován "Panenka". V 70. letech 20. století bylo přistoupeno k vyhloubení nového vrtu nazvaného "Nová Panenka", který by pokryl spotřebu v lázních. Tento vrt dosahuje hloubky 388 metrů. Charakter minerální vody je ryzí alkalická kyselka. Kromě zvýšeného obsahu mineralizace vyniká tento přírodní léčivý zdroj vyšším obsahem fluoridových prvků. Tento prvek se ve vodách vyskytuje velmi vzácně.

Jsou vyhledávaným místem nejen k léčbě, ale také k zajištění prevence, relaxaci a odpočinku. K tomu jsou také přizpůsobeny produktové balíčky a široká škála nabízených služeb.

7.1 Historie léčebných lázní

Se vznikem lázní je nepochybně spjato jméno bohदानečského rodáka Jana Veselého, který byl v 90. letech 19. století nájemcem rybníčního hospodářství pardubického velkostatku a předsedou Vodního družstva pro regulaci Rajského potoka. Účelem družstva bylo odvodnit luka a upravit povodí Rajského potoka tak, aby se snížila vlhkost v městečku Bohdaneč. Právě tady se zrodila myšlenka na lázně...

Rašelinná ložiska se rozkládají na ploše 42 ha v několikametrové vrstvě. Stáří rašeliny se dnes odhaduje na 4 000 let, je tedy velmi stará a nikoli povrchová a nově utvořená. Jan Veselý nechal přezkoumat hodnotu rašeliny ve Vídni a nechal se inspirovat názorem ing. Františka Šantrůčka z Prahy, který doporučil její využití k léčbě a to kvůli jejím ideálním vlastnostem. Po usušení je totiž lehká, bez hliněných příměsků, běžných u jiných rašelin, schopná dlouho udržet stejnoměrnou teplotu.

První lázeňská sezona byla zahájena v srpnu 1897 v prostorných vzdušných místnostech bývalého lihovaru. Tam se upravila lázeňská budova se strojovnou, třemi kabinami pro muže, odpočívárnou pro 15 pacientů a bazénem. Na protější straně byly 4 kabiny pro ženy, vybavené dřevěnými vanami a místností k odpočinku a zábalům po slatiných koupelích. K léčení revmatických chorob, dny i jiných onemocnění sloužily slatinné lázně, masáže a dieta. Hlavní léčebnou procedurou však byly slatinné koupele.

Již po čtyřech letech existence lázní se ukázalo, že Jan Veselý není schopen splácet své dluhy, které mu vznikly se založením lázní. V roce 1906 byl nucen v dražbě prodat lázně Občanské záložně. Finanční instituce vedla lázně vzorně, rozvoji lázní však nevěnovala příliš velkou pozornost. V roce 1911 kupuje lázně obec Bohdaneč, tedy v době, kdy starostou obce je bratr zakladatele František Veselý.³⁶

---

³⁶ <http://www.llb.cz>

7.2 Současnost léčebných lázní

Léčení v lázních má jednu nepostradatelnou přednost. Odvádí nemocného z jeho dosavadního prostředí, plného všech možných starostí, stresů a problémů a umožňuje mu plně věnovat pouze svému léčení. Po absolvování léčebných procedur si může pacient posedět nebo se procházet v krásném lázeňském parku. Večer má možnost navštěvovat kulturní programy ve společném sále lázní, které jsou vlastně součástí komplexní léčby. Lázně Bohdaneč jsou pro pacienty nejlépe dostupné před Pardubice, kam je výborné vlakové spojení z celé republiky. Pardubice jsou také cílem četných autobusových a trolejbusových linek.

V léčebných lázních Bohdaneč a.s., v lázních s celoročním provozem se léčí progresivní polyarthritida, nemoc Bechteřevova, metabolická onemocnění s postižením kloubů, koxartrasa a ostatní deformační artrosy, vertebrogenní bolestivý syndrom, bolestivé syndromy svalů, šlach, podkožních tkání, předoperační příprava, poúrazové a pooperační stavy. Délka lázeňské léčby se řídí diagnózou a pohybuje se od 21 – 28 dní. Možná je i ambulantní léčba či rekondiční pobyty dle zájmu klienta. Individuální péče je jedním z nejuspěšnějších principů léčby v Lázních Bohdaneč.

Areál Léčebných lázní Bohdaneč a.s. se skládá z lázeňských pavilonů. Hlavní vchod do lázní je z Masarykova náměstí. Ve vstupní hale, kde se nachází recepce dostanou pacienti všechny informace, které ke svému pobytu potřebují. Léčebné lázně Bohdaneč a.s. se skládají z těchto pavilonů:

- *Pavilon Veselý* – Pavilon byl pojmenován po zakladateli bohdanečských lázní Janu Veselém. Je to dnes nejstarší budova lázní, koupena v roce 1900 J. Veselým. Pavilon Veselý má lůžkovou kapacitu 62 lůžka a ve výhledovém plánu je to rozšíření na 174 lůžka.
- *Pavilon Gočár* – Tento pavilon byl postaven podle projektu architekta Josefa Gočára a nese jeho jméno. Pavilon Gočár je chráněnou památkou. V pavilonu je umístěna sdružená lázeňská a městská knihovna. Ubytovací kapacita je 112 lůžek.
- *Pavilon Jubilejní* – Celý komplex lze rozdělit na dvě části. Tato stavba hotelového typu s dostatečnou lůžkovou kapacitou byla přínosem pro lázně. V současné době jsou do přízemí pavilonu soustředěny služby a léčebné procedury, které pacientům umožňují co nejméně přecházení.

-
- *Pavilon Bílý* – Má velmi klidnou polohu uprostřed lázeňského parku. V přízemí pavilonu se nachází procedury jako je vodoléčba, masáže a sauna. Hosté mohou také plně využívat služby pavilonu Veselý.

7.3 Poskytované léčebné procedury

Léčebné lázně poskytují pro pacienty tyto ozdravné procedury:

- *Elektroléčba* – Při této léčbě se využívá léčebného účinku různých forem elektrické energie, která ovlivňuje látkovou přeměnu ve tkáních, nebo přímo funkci orgánů a celého organismu. Je nedílnou součástí prevence a léčby nemocí.
- *Léčebné inhalace* – Jedná se o úmyslné aktivní vdechování plynů, par nebo mlhovin. Cílem je předcházení a léčení chorobných stavů dýchacích cest.
- *Parafínové zábaly* – Představují vlastně jednu z forem teploléčby. Provádějí se ponořením horních končetin do parafínové lázně a natíráním kloubů dolních končetin pomocí stětce.
- *Masáž* – V lázních se provádějí masáže klasické, reflexní i podvodí. Pomocí masáží dochází k mechanickému odstranění povrchní zrohovatělé vrstvy kůže, což uvolní vývody mazových a potních žláz a napomáhá tak kožní perspiraci a udržování vhodné chemické reakce kožního povrchu. Masáží se zlepšuje prokrvení kůže, otevřením kapilár se zvyšuje přísun kyslíku a živin a ovlivněním odtoku venosní krve se urychluje odstranění nepotřebných produktů a látkové výměny.
- *LTV* – Léčebný tělocvik probíhá jak skupinově, tak i individuálně a ideální jsou rovněž formy cvičení ve vodě. Cílem léčebného tělocviku je postupné uvolňování a vytahování zkrácených svalů, tonisace oslabených svalů, nácvik správných stereotypů, snaha o zachování maximálních pohybových exkursí a zachování a zlepšení stability kloubů. Pomocí mobilizace a kloubní manipulace se obnovuje funkce zablokovaného kloubu.
- *Podkožní insuflace CO₂ „plynové injekce“* – Mechanismus účinku je převážně reflexní, dochází ke zvýšení parc. tlaku CO₂ ke zvýšení propustnosti kožních kapilár, ke zvýšení pružnosti a k poklesu pevnosti kolagenních vláken.
- *Slatina* – Slatina patří mezi peloidy. Peloidy jsou látky vzniklé v přírodě geologickými pochody a v rozmělněném stavu ve směsi s vodou se používají v lékařství ke koupelím nebo zábalům. Slatinové koupele se podávají maximálně 3x týdně 15 minut při teplotě 39 až 41 stupňů Celsia. Po koupeli následuje suchý zábal.

-
- *Jedové koupele* – Přípravují se uměle z jodkalia přidáním benzchloraminu. Dochází k uvolnění čistého molekulárního jodu, který se vstřebává kůží.
  - *Sírné koupele* – Umělé, připravují se rozpuštěním solfatanu ve vodě, dochází ke vstřebávání síry kůží. Teplota jodových koupelí se pohybuje v rozmezí 36 – 38 stupňů Celsia.
  - *Bylinné koupele* – Koupel se směsí bylinek o teplotě vody 37 stupňů Celsia. Je vhodná u onemocnění pohybového aparátu, bolesti kloubů a pro psychickou relaxaci a odstranění pocitu únavy.
  - *Uhličitě koupele* – Obsahují rozpuštěnou kyselinu uhličitou, kysličník uhličitý a suspensi jemných bublinek CO_2 , vznikajících přesycením roztoku. Teplota 33 – 35 stupňů Celsia, vhodné k léčbě ischemické choroby srdeční.
  - *Perličkové koupele* – Pomocí roštu z plastické hmoty se přivádí stlačený vzduch, což vyvolá jemný masážní účinek celého povrchu těla.
  - *Vířivá lázeň* – Aplikuje se buď místně na dolní končetiny nebo celkově na všechny části těla.
  - *Skotské střiky* – Střídavá aplikace tepla a chladu na povrch těla až do výrazného erytému kůže.
  - *Šlapačky* – Střídavé nožní koupele. Střídavé působení teplé a studené vody na dolní končetiny.³⁷

7.3.1 Novinky v léčebných procedurách

Ke klasickým léčebným procedurám přibyly tyto novinky, které se využívají spíše pro zkrášlení těla a to jak po psychické stránce ale také i po fyzické stránce. Jsou to například:

- *Křišťálová masáž* – Speciální procedura s čistými křišťály a produkty Royal Aquamarine Formula pro pokožku obličeje, krku a dekoltu.
- *Fitodar* – Ozdravný program s použitím čistě přírodních sil. Zlepšuje psychosomatický stav člověka: očišťuje, netoxikuje, regeneruje, harmonizuje a ozdravuje tělo, mysl i ducha. Skvěle tlumí stres.
- *Solná jeskyně* – Metoda inhalace soli rozptýlené ve vzduchu. Vzduch v jeskyni je nasycený ionty jódu, vápníku, hořčíku, sodíku, brómu, selenu a dalšími stopovými prvky.

---

³⁷ Léčebné lázně Bohdaneč - příručka

Jeskyně podporují léčbu horních a dolních dýchacích cest, nefunkčnosti štítné žlázy, dermatologické choroby, stresu a stavu únavy.

- *Zábalová vana* – Procedura zaměřená na místa bolesti. Jedná se o přímý kontakt slatiny s pokožkou. Stálá teplota zvyšuje léčebné účinky procedury.

7.3.2 Relaxační a léčebné programy

Léčebné lázně Bohdaneč, které se specializují na léčbu pohybového ústrojí připravují také i celou řadu odpočinkových a relaxačních programů. Za zmínku stojí uvést z relaxačních pobytů tyto:

- *Bohdanečský víkend* – Cílem tohoto oblíbeného programu je poskytnout v relativně krátkém čase odpočinek, dodat novou energii a dobrou náladu. Kombinace volnočasových aktivit a našich oblíbených procedur je zárukou, že se k nám na víkend budete znovu vracet. Délka pobytu je tři dny a cena od 2 170 Kč.
- *Wellness de Luxe* – Wellness de luxe je unikátní odpočinkový program zaplněný špičkovými procedurami. Jejich prostřednictvím Vás budeme celý týden hýčkat a rozmazlovat. Skladba procedur je navržena s maximálním důrazem na relaxaci a Vaši celkovou regeneraci. Délka pobytu je šest dní a cena od 6 510 Kč.
- *Relax pro každého* – Program Relax pro každého je komplexní odpočinkový pobyt kombinovaný s léčivými procedurami. Uklidňující bylinné koupele a blahodárně působící masáže Vás nechají zapomenout na všední starosti a dodají Vám nové síly. Délka pobytu je šest dní a cena od 5 730 Kč.
- *Víkend XXL* – Pro silně pracovní vycpané klienty jsme připravili intenzivní čtyřdenní program Víkend XXL. Ponořte se do přírodních léčivých koupelí. Při masážích svěřte své tělo do vnímavých rukou zkušených terapeutů. Odpočiňte si v mořském klimatu solné jeskyně. Zkrátka - zanechte své všední starosti na 4 dny před branami našich lázní. Délka pobytu je čtyři dny a cena od 3 820 Kč.

Tyto relaxační pobyty obsahují polopenzi s možností dokoupení stravy. Pobyty začínají večeří a končí snídaní. Ceny relaxačních pobytů jsou uvedeny včetně DPH, zahrnují ubytování, polopenzi a léčebný program. Ceny relaxačních pobytů nezahrnují lázeňský poplatek ve výši 15 Kč/os. a noc.

V kategorii léčebné pobyty jsou tyto kategorie:

-
- *Léčebná lázeňská péče* – Tento tradiční lázeňský program klade maximální důraz na léčbu pohybového aparátu. Nejvyššího efektu je dosaženo při pobytu v minimální délce tří týdnů. Unikátní skladbu tohoto programu ocení především klienti s revmatoidní artritidou, bolestmi zad a kloubů. Délka pobytu je osm dní a cena od 8 080 Kč.
  - *Rekondice* – Program Rekondice je určen klientům s momentálními i dlouhodobě trvajících problémy pohybového aparátu. Odborný lékař sestaví skladbu procedur nejen na základě Vašich požadavků, ale i s ohledem na dosažení optimálních výsledků léčby. Tento program ocení především klienti po ortopedických operacích a operacích páteře. Délka pobytu je osm dní a cena od 7 180 Kč.
  - *Aktivní v každém věku* – Tento program má ve svém podtitulku „aktivní senior“. Je totiž sestaven tak, aby i klient relativně vyššího věku mohl plně využít všeho, co naše lázně nabízejí. Součástí programu je také lékařské vyšetření, které Vám pomůže při řešení Vašich individuálních zdravotních problémů. Cílem pobytu je harmonizace a celková regenerace Vašeho organismu. Délka pobytu je sedm dní a cena od 6 080 Kč.
  - *Stop nadváze* – Aktivně strávená dovolená dokáže poskytnout Vašemu tělu i duši mnohem víc než pasivní lenošení. Program Stop nadváze je proto určen všem, kdo chtějí upravit svoji váhu díky unikátní kombinaci zdravého stravování, aktivního pohybu a léčivých procedur. A navíc - za každé 3 kg, které u nás jaksí zapomenete, obdržíte malý dárek. Pro dosažení výraznějších váhových úbytků doporučujeme pobyt v délce 2 – 3 týdnů. Délka pobytu je osm dní a cena od 8 260 Kč.

Tyto léčebné pobyty v sobě zahrnují plnou penzi a začínají obědem a končí snídaní. Ceny léčebných pobytů jsou uvedeny včetně DPH, zahrnují ubytování, plnou penzi a léčebný program. Ceny léčebných pobytů nezahrnují také jako relaxační pobyty lázeňský poplatek ve výši 15 Kč/os. a noc.³⁸

---

³⁸ <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-pobyty.htm>

7.3.3 Indikace pro Léčebné lázně Bohdaneč a. s.

VII/1 – Revmatoidní artritida st. I. – IV.

VII/2 – Bechtěrevova choroba

VII/3 – Ostatní seronegativní spondylartritidy (psoritická artritida – lupenka, Reiterův syndrom reaktivní artritidy – revma.

VII/6 – Metabolická onemocnění s postižením kloubů.

VII/8 – Bolestivé syndromy šlach, úponů, podkožní tkáně a kosterních svalů – i na základě nemoci z povolání.

VII/9 – Koxartróza v soustavném léčení – artroza kyčle.

VII/10 – Gonartróza v soustavném léčení – artroza kolene.

VII/11 – Ostatní artrozy.

VII/12 – Vertebrogenní syndrom alogický funkčního nebo degenerativního původu, soustavně léčený – bolesti zad.

VII/14 – Stavby po úrazech pohybového ústrojí a ortopedických operacích – včetně stavu po operaci ploténky – chirurgické zákroky při zlomeninách.

VII/15 – Stavby po ortopedických operacích s použitím náhrady kloubní – TEP.

VII/16 – Předoperační příprava před plánovanou náhradou kloubní.

7.3.4 **Kontraindikace lázeňské léčby** (opak pro pacienty do lázní nemohou)

- Akutní infekční onemocnění.
- Akutní selhání srdce, hypertenzní krize – vysoký tlak.
- Hluboký nebo povrchový zánět žil – lázeňskou léčbu lze absolvovat u hlubokého zánětu až po 3 měsících, u povrchového za 6 týdnů po zánětu.
- Neregulovaný diabetes mellitus – cukrovka.
- Krvácivé stavy.
- Psychózy.
- Porucha komunikace – poruchy vnímání.
- Epilepsie – poslední záchvat minimálně 6. měsíců před lázeňskou léčbou

- Inkontinence moče nebo stolice.
- Těhotenství.
- Nehojící se kožní defekty.
- Maligní (zhoubné) onemocnění v léčení chemoterapií nebo radioterapií.
- Konzumace návykových látek.³⁹

7.4 Počet nástupů a počet realizovaných dnů v Léčebných lázních Bohdaneč

V tabulce č. 3 je zaznamenáno jak byly realizované nástupy a pobyty v letech 2005 – 2007. Jedná se o pacienty TEP tzn. po operacích s použitím kloubní náhrady. V tabulce sou také uvedeni pacienti, kteří nepatří do skupiny TEP, ale pobyt jim hradí jejich zdravotní pojišťovna. A v poslední řadě se jedná o pacienty, kteří si svůj pobyt hradí samy. Pro zajímavost je v tabulce také uvedená obsazenost v letech 2005 – 2006.

Tabulka 3: Počet nástupů a počet realizovaných pobytových dnů podle indikace

Indikace	Celkem 2005	Celkem 2006	Celkem 2007
Samoplátci + hotel	21 580	22 290	11 489
Indikace bez TEP celkem	122 145	114 333	68 140
TEP celkem	45 937	45 210	28 311
Celkem – nástupy + pobytové dny	185 697	181 828	110 940
Samoplátci + hotel v %	8,73	11,32	11,98
Klienti TEP v %	25,06	25,26	26,10
Klienti ZP bez TEP v %	66,14	63,42	61,92
Průměrná denní obsazenost	484,48	471,80	285,48
Obsazenost v % - orientační	80,69%	82,19%	49,73%

Zdroj: Interní zdroj Léčebných lázní Bohdaneč a.s.

7.5 Vlastní šetření

V tomto dotazníkovém šetření jsem se pokusila zjistit základní informace o lázeňském pobytu v Léčebných lázních Bohdaneč a.s. Od základních informací jako je pohlaví a věk, byli

³⁹ Interní zdroj Léčebných lázní Bohdaneč a. s.

---

klienti dotazováni na dobu lázeňského pobytu, na úhradu pobytu v lázních. Zajímavé je také určitě vědět, proč si klienti vybrali právě Léčebné lázně Bohdaneč a.s. V průzkumu je důležité zjistit poskytovanou kvalitu služeb (lékařská péče, léčebné procedury, stravu, ubytování a kulturní vyžití v lázeňském prostředí).

Sto klientů bylo požádáno, aby pomocí dotazníků zhodnotili kvalitu služeb, do kterých se během svého lázeňského pobytu zapojili. Získané údaje jsou zpracovány formou tabulek a grafů.

Hlavními parametry, které budou u klienta sledovány jsou:

- *Pohlaví*
- *Věk*
- *Doba lázeňského pobytu*
- *Úhrada lázeňského pobytu*
- *Důvod pro volbu Léčebných lázní Bohdaneč a. s.*
- *Lékařská péče*
- *Léčebné procedury*
- *Úroveň stravování*
- *Úroveň ubytování*
- *Kulturní vyžití.*

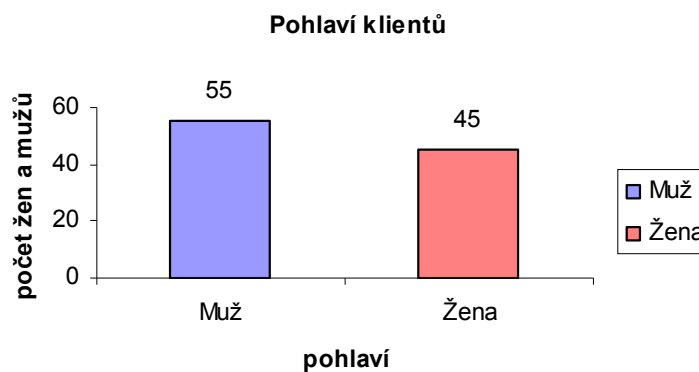
7.5.1 Pohlaví klientů

Početnější klientelu tvoří muži než ženy. Z logického hlediska je to pravděpodobnější, protože mužská část populace má větší problémy s pohybovým ústrojím. Problémy může způsobovat zvýšená fyzická námaha (sport, manuální práce, větší úrazovost).

Tabulka 4: pohlaví klientů

Pohlaví	Počet
Muž	55
Žena	45

Zdroj: Dotazník, 1. otázka

Graf 1: Pohlaví klientů

Zdroj: Dotazník, 1. otázka

7.5.2 Věk klientů

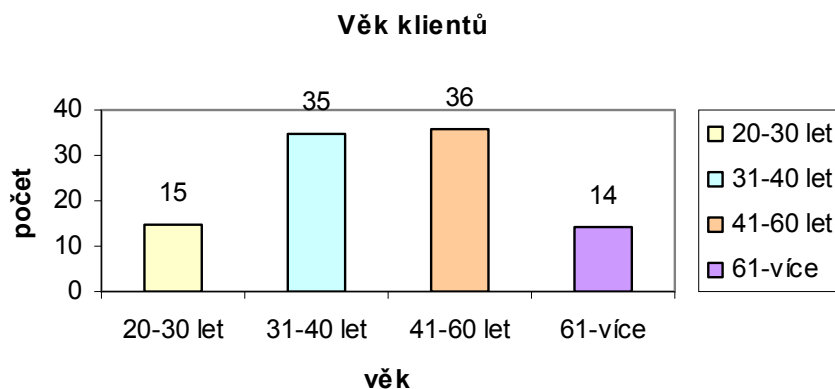
Věk klientů se v Léčebných lázních Bohdaneč a. s. pohybuje v rozmezí od 20-ti let a více. Nejpočetnější skupina je v rozmezí 31-40 let a 41-60 let. Nejméně početná skupina je v rozmezí 20-30 let a 60 let a více.

Tabulka 5: Věk klientů

Věk	Počet
20-30 let	15
31-40 let	35
41-60 let	36
61 let a více	14

Zdroj: Dotazník, 2. otázka

Graf 2: Věk klientů
Zdroj: Dotazník, 2. otázka

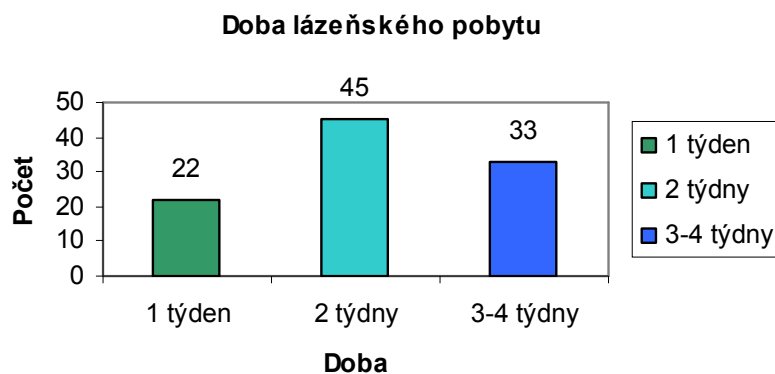
7.5.3 Doba lázeňského pobytu

Doba pobytu v lázeňském zařízení je u každého klienta individuální. Doba pobytu se u dotazovaných klientů pohybuje v rozmezí jednoho týdne až jednoho měsíce. Nejvíce klientů zvolilo dvoutýdenní dobu pobytu a to také z důvodu, že za každý započatý den v lázeňském zařízení se platí od nového roku poplatek 60 Kč.

Tabulka 6: Doba lázeňského pobytu

Doba	Počet
1 týden	22
2 týdny	45
3-4 týdny	33

Zdroj: dotazník, 3. otázka

Graf 3: Doba lázeňského pobytu
Zdroj: Dotazník, 3. otázka

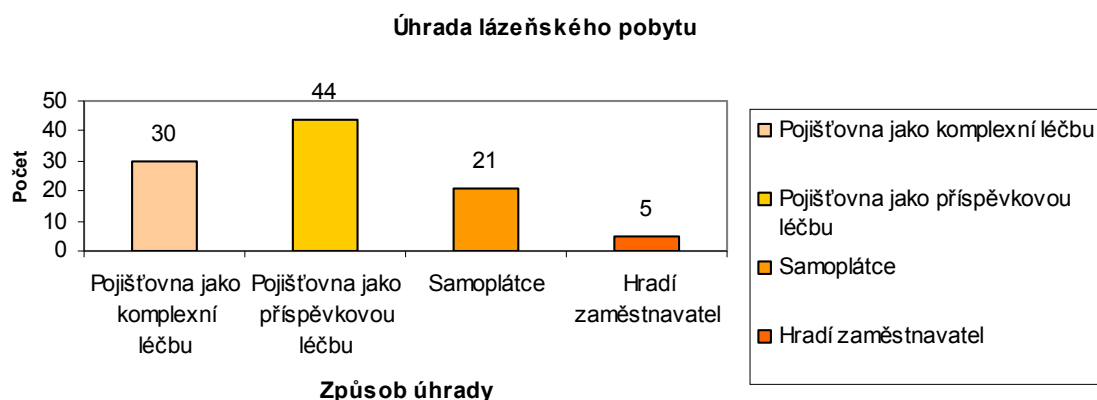
7.5.4 Úhrada lázeňského pobytu

Způsob úhrady je pro každého klienta individuální. Záleží na tom, zda je klient po operaci, tím pádem mu pobyt hradí pojišťovna (komplexní léčba, příspěvková léčba). Někteří klienti jezdí do lázní za odpočinkem a relaxací a proto si pobyt hradí plně samy. Klienti kteří jsou po pracovním úraze mají pobyt hrazený svým zaměstnavatelem.

Tabulka 7: Úhrada lázeňského pobytu

Způsob úhrady	Počet
Pojišťovna jako komplexní léčbu	30
Pojišťovna jako příspěvkovou léčbu	44
Samoplátce	21
Hradí zaměstnavatel	5

Zdroj: Dotazník, 4. otázka

Graf 4: Úhrada lázeňského pobytu

Zdroj: Dotazník, 4. otázka

7.5.5 Volba pro Léčebné lázně Bohdaneč a. s.

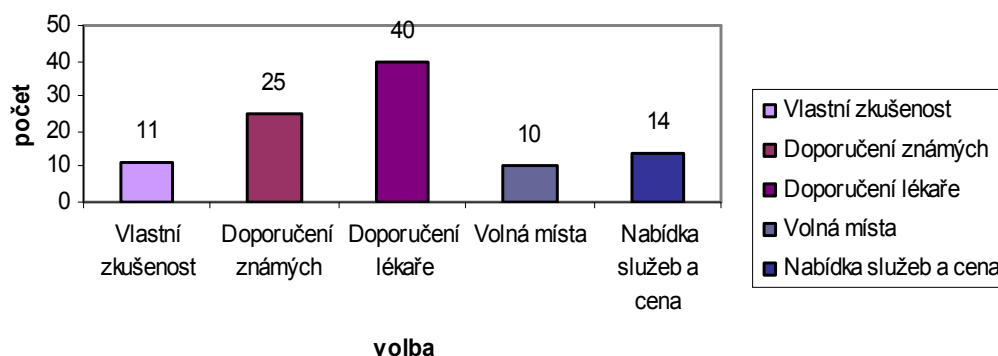
Volba klientů může být různá. Rozhodují se podle vlastní zkušenosti, podle doporučení známých, kteří lázeňský pobyt v Léčebných lázních Bohdaneč a. s. absolvovali. Z větší části tyto lázně doporučí lékař po operačním nebo úrazovém stavu pohybového ústrojí klienta. Při volbě lázeňského zařízení hraje roli kapacita lůžek, nabídka služeb a ceně.

Tabulka 8: Volba pro Léčebné lázně Bohdaneč a. s.

Volba	Počet
Vlastní zkušenost	25
Doporučení známých	40
Volná místa	10
Nabídka služeb a cena	14

Zdroj: Dotazník, 5. otázka

Volba pro Léčebné lázně Bohdaneč a. s.

Graf 5: Volba pro Léčebné lázně Bohdaneč a. s.

Zdroj: Dotazník, 5. otázka

Další otázky dotazníku se týkají úrovně a poskytování služeb. Klienti hodnotili stupnicí, která má rozsah od nuly až do tří. **Stupeň nula** znamená, že klient **nemohl posoudit** kvalitu a úroveň služeb. **Stupeň jedna** znamená, že klient byl **velmi spokojený** s poskytovanými službami. **Stupeň dva** udává **spokojenost** klienta se službami a **stupeň tři** nám udává **nespokojenost** klientů s kvalitou a poskytnutím služeb.

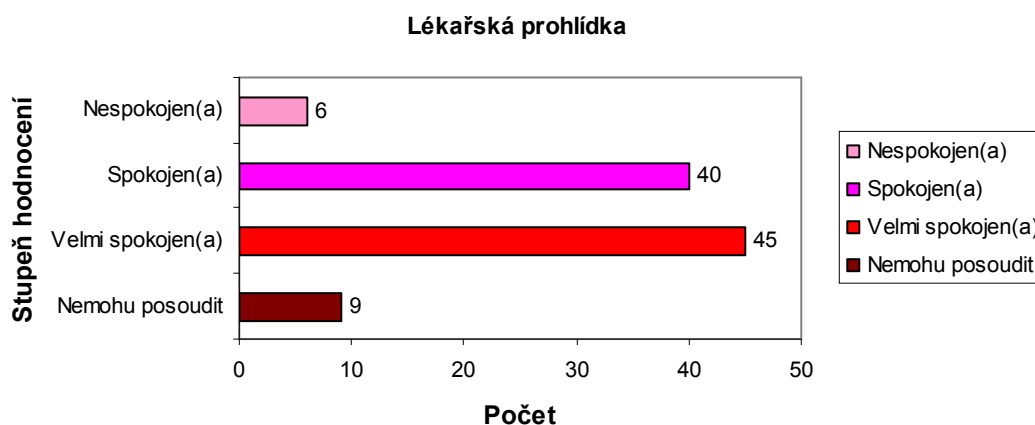
7.5.6 Lékařská péče

Do lékařské péče zahrnujeme vstupní, průběžná a závěrečná prohlídka lázeňským lékařem. Klient který přijede do lázní musí tyto prohlídky absolvovat, aby se následně určily procedury a způsob léčení. Léčebné lázně Bohdaneč a. s. mají dostatek odborných lékařů přes pohybové ústrojí člověka.

Tabulka 9: Lékařská prohlídka

Stupeň hodnocení	Počet
Nemohu posoudit	9
Velmi spokojen(a)	45
Spokojen(a)	40
Nespokojen(a)	6

Zdroj: Dotazník, 6. otázka

Graf 6: Lékařská prohlídka

Zdroj: Dotazník, 6. otázka

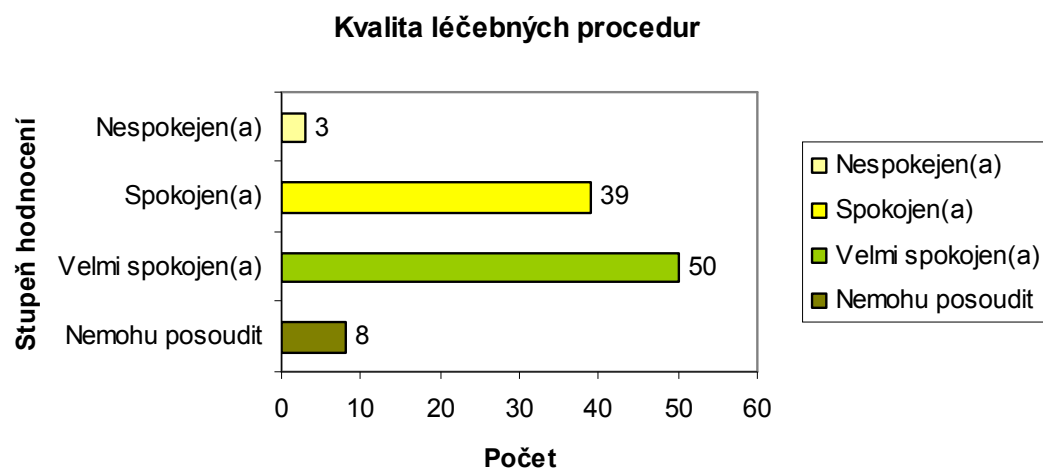
7.5.7 Léčebné procedury

Léčebné procedury si klienti Léčebných lázní Bohdaneč a. s. velice pochvalují. Lázně nabízejí nespočet mnoho procedur, při kterých člověk zapomene na běžné starosti života. Dotazované ženy byly spokojeny hlavně s programem Wellness, solnou jeskyní, masážemi. Méně příjemné už pro ně bylo povinné cvičení. Muži byli spokojeni s masážemi, různými masážemi, ale také méně příjemné pro ně bylo cvičení. U této služby jsou výsledky hodně pozitivní. U této služby se také hodnotilo chování a přístup zdravotního personálu.

Tabulka 10: Kvalita léčebných procedur:

Stupeň hodnocení	Počet
Nemohu posoudit	8
Velmi spokojen(a)	50
Spokojen(a)	39
Nespokojen(a)	3

Zdroj: Dotazník, 7. otázka

Graf 7: Kvalita léčebných procedur

Zdroj: Dotazník, 7. otázka

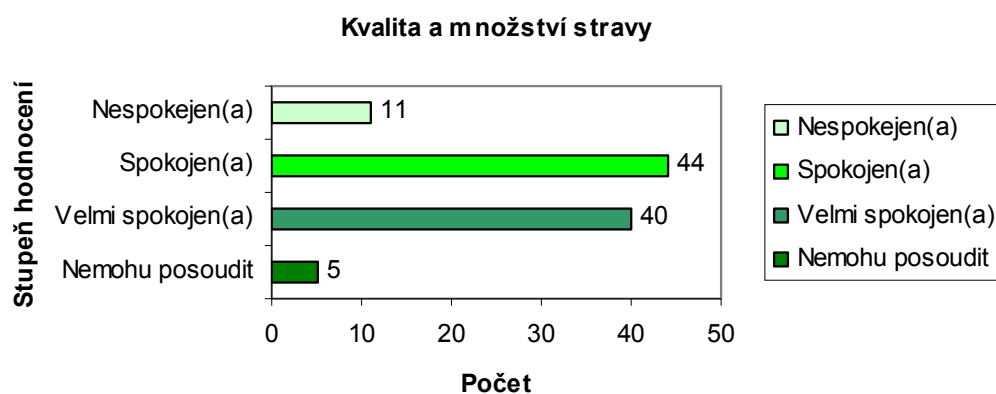
7.5.8 Úroveň stravování

Do stravování je zahrnuto kvalita a množství stravy. Jedenáct klientů bylo se stravováním nespokojeno a to z důvodu množství jídla. Jednalo se pouze o mužskou část dotazovaných.

Tabulka 11: Úroveň stravování

Stupeň hodnocení	Počet
Nemohu posoudit	5
Velmi spokojen(a)	40
Spokojena(a)	44
Nespokojen(a)	11

Zdroj: Dotazník, 8. otázka

Graf 8: Úroveň stravování

Zdroj: Dotazník, 8. otázka

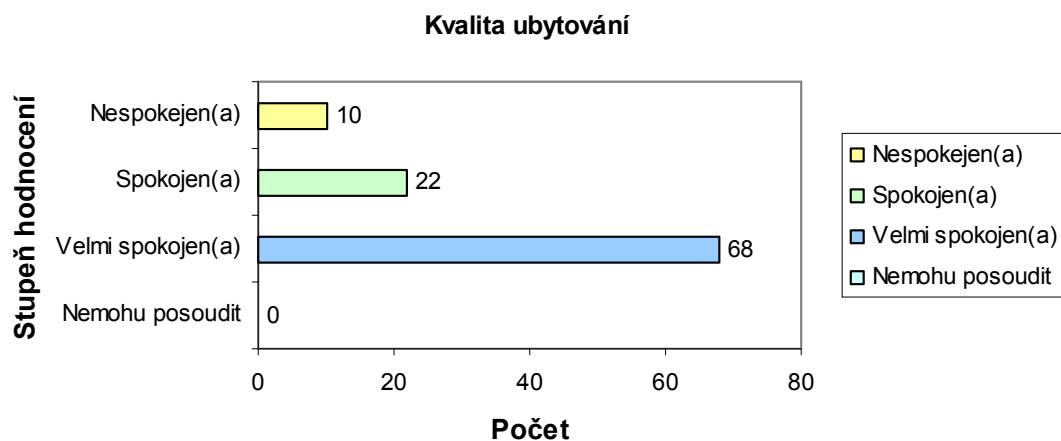
7.5.9 Úroveň ubytování

Do úrovně ubytování je zahrnutá vybavenost pokojů, čistota a úklid pokojů, ale také i přístup personálu. Dotazovaní klienti byli velice spokojeni s touto službou a chválili si čistotu v celém areálu Léčebných lázní Bohdaneč a.s.

Tabulka 12: Kvalita ubytování

Stupeň hodnocení	Počet
Nemohu posoudit	0
Velmi spokojen(a)	68
Spokojen(a)	22
Nespokojen(a)	10

Zdroj: Dotazník, 9. otázka

Graf 9: Kvalita ubytování
Zdroj: Dotazník, 9. otázka

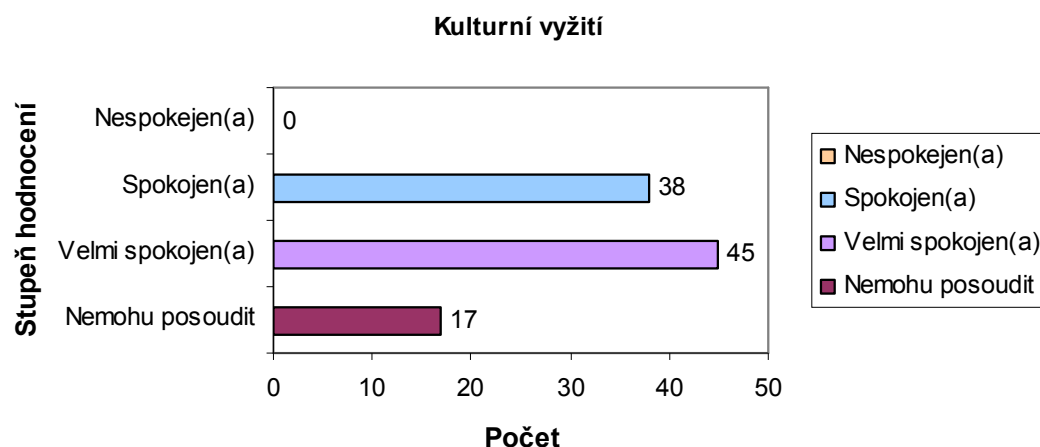
7.5.10 Možnost kulturního vyžití

Ze sta dotazovaných klientů nebyl žádný nespokojený s kulturním vyžitím v Léčebných lázních Bohdaneč a.s. program kultury je pestrý. Většina klientů dává přednost společenským akcím jako jsou například koncerty pod širým nebem, plesy, divadelní vystoupení. Ten kdo z klientů nenajde zálibení v žádném programu, který je právě v nabídce, může zamířit do blízkého města Pardubice.

Tabulka 13: Kulturní vyžití

Stupeň hodnocení	Počet
Nemohu posoudit	17
Velmi spokojen(a)	45
Spokojen(a)	38
Nespokojen(a)	0

Zdroj: Dotazník, 10. otázka

Graf 10: Kulturní vyžití
Zdroj: Dotazník, 10. otázka

7.5.11 Závěr z dotazníkového šetření

Dosažené celkové hodnoty lze hodnotit pozitivně. Skutečnost, že se do hodnocení zapojili většinou klienti, kteří jsou spíše spokojeni s lázeňským pobytem, není pro širší srovnání kritická, neboť tento fenomén je standardní u všech obdobných šetření. Léčebné lázně Bohdaneč a. s. si stojí velice dobře v poskytování služeb a jejich kvality.

Do Léčebných lázní Bohdaneč a. s. jezdí také cizinci. Velká nespokojenost je s cizinci pocházejících z dalekého východu. Sice ceny pro tyto hosté jsou jiné jak pro tuzemské návštěvníky, ale personál s nimi není moc spokojený. Tito návštěvníci mají sklon k pití a tím pak ruší noční klid a hosté si stěžují. Přesto lázně navštěvují cizinci z Německa a Rakouska.

Své dotazníkové šetření jsem se rozhodla srovnat s šetřením, které bylo uděláno v Třeboni v lázních Aurora, které se také zabývají léčbou pohybového ústrojí. V Léčebných lázních Bohdaneč a. s. bylo osloveno 100 respondentů a v lázních Aurora 72 respondentů, kteří odpovídali na otázky z dotazníků.

Do lázní Aurora jezdí spíše ženy. Ze 72 dotazovaných respondentů jich je 44 a mužů je 28 a to všech věkových skupin. U Léčebných lázní Bohdaneč a. s. to je přesně naopak. Ze 100 dotazovaných respondentů tvoří klientelu 55 mužů a 45 žen také všech věkových skupin. Dotazovaní byli ve věku v rozmezí od 20-ti let až 60-ti a více.

U způsobu úhrady lázeňského pobytu se také určité rozdíly objevily. Rozdíl byl např. v tom, že v lázních Aurora nebyl žádný respondent, kterému pobyt platí zaměstnavatel, což

---

v Léčebných lázních Bohdaneč a. s. těchto respondentů bylo pět. Počet samoplátců se pohybuje u obou lázní kolem dvaceti dotazovaných. U komplexní a příspěvkové péče už určité rozdíly jsou a to takové že: lázně Aurora komplexní péče – 38 respondentů, příspěvková péče – 8 respondentů. Léčebné lázně Bohdaneč komplexní péče 30 respondentů, příspěvková péče – 44 respondentů a samoplátce 21 respondentů.⁴⁰

Se spokojeností se službami poskytovaných lázněmi Aurora a Léčebnými lázněmi Bohdaneč a. s. byla většina respondentů velice spokojená. Až na malé výjimky v Léčebných lázních Bohdaneč a. s. nelze poskytovaným službám nic vytknout.

---

⁴⁰ Bc. Pechová, I., RnDr. Brychtová, Š., Analýza a potencionální rozvoj lázeňské destinace na příkladu vybraného města., Diplomová práce., Fakulta ekonomicko-správní. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008, str. 64 - 69

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala cestovním ruchem a lázeňským cestovním ruchem, který se v posledních letech začal velice rozmáhat a stal se nedílnou součástí našich životů. V první kapitole jsem se zabývala vymezením pojmu cestovní ruch, rozvojem, vývojem, předpoklady a podmínky pro rozvoj, kde jsou hlavními předpoklady příroda, kultura, politika, ekologie, ekonomika, které nezbytně patří k našemu životu. Do této kapitoly jsem zařadila také dopady, které se projeví v kvalitě poskytování služeb, ale také ve ztrátě pracovních míst odvíjejících se od finanční krize na trhu po celém světě.

Ve druhé a hlavně třetí kapitole mé práce jsem se zaměřila na všeobecný cestovní ruch v Evropě ale hlavně na cestovní ruch v České republice. Cestovní ruch je a bude důležitou součástí české ekonomiky. Začlenila jsem překážky cestovního ruchu v České republice, které brání rozvoji. Naše populace si neuvědomuje, že cestovní ruch je nemalým zdrojem příjmu pro nás jako stát ale také pro zaměstnance v této oblasti a proto vznikají různé překážky, které by se daly lehce odstranit nebo jejich dopad na rozvoj cestovního ruchu minimalizovat.

Čtvrtá kapitola je věnovaná významu lázeňství, které je důležitou součástí cestovního ruchu jak u nás tak také v Evropě a celém světě. Hlavním významem lázeňství jsou léčebné procedury, ozdravné pobyty, ale v dnešní době určitě relaxační a wellness pobyty. Pro další význam lázeňského cestovního ruchu byla, je a bude důležitá kvalita poskytovaných služeb, stravy a kulturního vyžití, na který se klade velký důraz.

V páté kapitole jsem se zaměřila na lázeňství v Evropě. Česká populace vyžívá také zahraniční lázně a hlavně zahraniční wellness pobyty, které jsou rozšířené a nabízejí je naše cestovní kanceláře.

Lázeňství v České republice bylo, je a bude proslulé po celé Evropě. A bude stále vyhledávaným cílem pro cizince. Po revoluci tyto zařízení přešly do soukromého sektoru, ale léčebné zdroje zůstaly ve vlastnictví státu. Klienti si mohou vybrat z nespočet mnoha možností nabídek služeb. Pro zahraniční klienty jsou české lázně velice lákavé a to hlavně kvůli cenám za poskytované služby, za kvalitu poskytovaných služeb, ale také cenám za jiný sortiment služeb a zboží. České lázeňství je velice kvalitní a jejich kvalita se bude i nadále zvyšovat. Z vlastní zkušenosti mohu říct, že naše lázeňství je precizní se špičkovými pracovníky a tato skutečnost je pro české lázně do budoucna hodně důležitá.

V poslední sedmé kapitole jsem se zajímala o Léčebné lázně Bohdaneč a. s., které se specializují na léčbu pohybového ústrojí, ale v dnešní době také poskytují relaxační a oddychové pobyty pro lidi, kteří si chtějí odpočinout od každodenního shonu v práci ale také doma. Klienti lázní byli spokojeni s prostředím, ve kterém pobyty absolvovali a určitě uvažují o návratu do Léčebných lázní Bohdaneč a. s. ležících v blízkosti města Pardubic.

Stěžejní cíl mé bakalářské práce, který jsem uvedla v úvodu, bylo zaměřit se na cestovní a lázeňský cestovní ruch v Evropě a hlavně v České republice a věnovat se Léčebným lázním Bohdaneč a. s. Zajímala jsem se o klientelu Léčebných lázní Bohdaneč a. s. a hlavně o jejich názor, spokojenost či nespokojenost s poskytovanými službami. Vytýčený cíl jsem splnila ve všech bodech.

Seznam použité literatury

1. HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 1994. 128 s. ISBN 80-7079-173-X.
2. TRNKOVÁ, O., SLÁMOVÁ, D., WISCHOVÁ, M., POSPÍŠIL, F. *Území a cestovní ruch*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 1993. 95 s. ISBN 80-7079-123-3.
3. ČERTÍK, M., a kolektiv autorů. *Cestovní ruch – vývoj, organizace a jeho řízení*. Praha: OFF, s.r.o., 2001. 352 s. ISBN 80-238-6275-8.
4. DROBNÁ, D., Morávková, E. *Cestovní ruch pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna., 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.
5. ŠTYRSKÝ, J., *Geografie cestovního ruchu Evropy a světa*. Hradec Králové: Gaudeamus., 2005. 195 s. ISBN 80-7041-619-X.
6. DURDISOVÁ, Jaroslava. *Ekonomika zdraví*. Praha: Oeconomica, 2005. 228 s. ISBN 80-245-0998-9.
7. KRAFTOVÁ, I., *Pohled na vlastnickou strukturu českých léčebných lázní*. Pardubice: University of Pardubice, 2008.

Další zdroje – internetové zdroje

8. *Cestovní-ruch* [online]. 2006 [cit. 2008-11-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.cestovni-ruch.cz/zdroje/lazne-marketing.php>>.
9. *Léčebné lázně Bohdaneč* [online]. 2008 [cit. 2009-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.llb.cz/o-laznich/>>.
10. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2005 [cit. 2008-11-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/index.php?show=001027>>.
11. *CzechTourism* [online]. 2002 [cit. 2008-10-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/?show=007011>>.
12. *Moravsko-slezský kraj* [online]. 2002 [cit. 2009-01-13]. Dostupný z WWW: <www.kr-moravskoslezsky.cz/zip/konf_trendy.doc>.
13. *Veřejná správa* [online]. 2006 [cit. 2008-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://vsol.obce.cz/clanek.asp?id=2006306>>.
14. *Svaz průmyslu a dopravy ČR* [online]. 2007 [cit. 2009-01-09]. Dostupný z WWW: <http://www.spcr.cz/statistika/cestovni_ruch.htm>.
15. *CzechTourism* [online]. 2004 [cit. 2008-12-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/lazne.pdf>>.

-
16. *Strukturální fondy* [online]. 2007 [cit. 2009-03-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/srop/2-6-3-lazensky-cestovni-ruch>>.
  17. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008 [cit. 2009-01-22]. Dostupný z WWW: <[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPKBFB1O09O](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPKBFB1O09O)>.
  18. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. 2008 [cit. 2009-02-19]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/uploads/TISKOVE_ZPRAVY/TZ_2008/080529_TZ_Tiskova_i_nformace_aktualni_statistika_o_CR.pdf>.
  19. *Turistický ruch* [online]. 2006 [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.turistickyruh.cz/KARTY/1xD.htm>>.
  20. Interní zdroje Léčebných lázní Bohdaneč a. s.
  21. Vlastní šetření: Bc. PECHOVÁ, I., RnDr. BRYCHTOVÁ, Š., *Analýza a potencionální rozvoj lázeňské destinace na příkladu vybraného města.*, Diplomová práce., Fakulta ekonomicko-správní. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2008

Seznam příloh

Příloha A – Dotazník

Příloha B – Mapa lázní České republiky

Příloha C – Vybraná lázeňská města

Příloha D – Fotky Léčebných lázní Bohdaneč a. s.

Příloha E - Logo a mapa lázeňského komplexu

Příloha A – Dotazník

Dotazník

Vážení hosté,

dovolujeme si Vás oslovit touto formou, abychom zjistili Vaši spokojenost s našimi službami a rovněž Vaše případná přání či náměty. Dotazník je anonymní, přesto pokud chcete, uveďte své jméno.

Stupně vyjadřující kvalitu služeb				
Stupeň	0	1	2	3
hodnocení	Nemohu posoudit	Velmi spokojen(a)	Spokojen(a)	Nespokojen(a)

1. Pohlaví:

- muž
- žena

2. Věk

3. Na jak dlouho jste do lázní přijeli?

4. Pobyt v lázních hradí:

- pojišťovna jako komplexní léčbu
- pojišťovna jako příspěvkovou léčbu
- hradím sám
- hradí zaměstnavatel

5. Proč jste zvolili Léčebné lázně Bohdaneč a. s.?

- na základě vlastní zkušenosti
- na doporučení známých
- na doporučení lékaře
- volná místa

---

kvůli nabídce služeb a ceně

6. Lékařská péče:

lékařská prohlídka

0 - nemohu posoudit

7. Léčebné procedury:

kvalita léčebných procedur

0 - nemohu posoudit

8. Úroveň stravování:

kvalita a množství stravy

0 - nemohu posoudit

9. Úroveň ubytování

kvalita ubytování

0 - nemohu posoudit

10. Možnost kulturního vyžití

0 - nemohu posoudit

Děkujeme za spolupráci a Váš podíl na zlepšování úrovně služeb našich lázní. Přejeme příjemný a odpočinkový pobyt.

Děkuji

Příloha C – Vybraná lázeňská města

The image displays a grid of 20 informational cards, each featuring a small illustration of a spa building and text in Czech. The cards are arranged in two columns and ten rows. The top-left card has a header "LÁZEŇSKÝ" and a sub-header "LÁZEŇSKÝ STAVĚBORT - KURORT - KAPOTA". The cards contain various details about spa facilities, services, and locations. The text is in Czech and appears to be a list of spa-related information, possibly a directory or a collection of brochures. Each card includes a small drawing of a building, likely a spa or resort, and a block of text. The cards are numbered, with the top-left card being 101 and the bottom-right card being 120. The cards are arranged in a grid, with two columns and ten rows. The top-left card has a header "LÁZEŇSKÝ" and a sub-header "LÁZEŇSKÝ STAVĚBORT - KURORT - KAPOTA". The cards contain various details about spa facilities, services, and locations. The text is in Czech and appears to be a list of spa-related information, possibly a directory or a collection of brochures. Each card includes a small drawing of a building, likely a spa or resort, and a block of text. The cards are numbered, with the top-left card being 101 and the bottom-right card being 120.

Zdroj: Interní zdroj Léčebných lázní Bohdaneč a. s.

Příloha D – Fotky Léčebných lázní Bohdaneč a. s.

Lázeňský pavilon Veselý

Lázeňský pavilon Bílý

Lázeňský pavilon Jubilejní

Lázeňský pavilon Gočár

Zdroj: *Léčebné lázně Bohdaneč* [online]. [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <http://www.llb.cz/eshop/lazenske-ubytovani.htm>.

Příloha E – logo a mapa lázeňského komplexu

BOHDANEČ

LÉČEBNÉ LÁZNĚ

Léčebné lázně Bohdaneč a.s.

1 Ubytovací kancelář	11 Kulturní oddělení	23 Tělocvična	33 Přisadové koupele A, B – 1. poschodí (uhlíčitě a přísadové koupele, masáže)
2 Recepce	12 Kavárna	24 Kadeřnictví	34 Vodoléčba (perličkové, vířivé a přísadové koupele, masáže)
3 Bankomat	13 Restaurace	25 Kosmetika + pedikúra	35 Wellness
4 Individuální rehabilitace	14 Příjem klientů TEP – 1. poschodí	26 Snack bar	36 Altán
5 KORE – solná jeskyně	15 Rozpis procedur	27 Lázeňská prodejna	37 Parkoviště
6 Tělocvična – polohování, posilování	16 Recepce	28 Prodejní místnost	38 Lékárna
7 Plavecký bazén	17 Laboratoř	29 Novinový stánek	39 Pošta
8 Tělocvična	18 Elektroléčba	30 Centrum volnočasových aktivit, půjčovna a úschovna kol	
9 Vodoléčba – 1. poschodí (perličkové a vířivé koupele, masáže)	19 Ambulance	31 Knihovna	
10 Společenský sál	20 Plynové injekce	32 Slatinné koupele, masáže	
	21 Parafin		
	22 FIT Posilovna		

Zdroj: *Léčebné lázně Bohdaneč* [online]. [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <http://www.llb.cz/stranky/lazne-bohdanec/mapa-lazni.htm>